

Explaining Strategies for the Impact of Rural-Urban Linkages on the Development of Food Security in Rural Areas (Case Study: Kohgiluyeh County)

Aliakbar Anabestani¹, Soroush Sanaei Moghadam², Bijan Rahmani³

1. Corresponding Author, Department of Human Geography and Spatial Planning, Faculty of Earth Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran. a_anabestani@sbu.ac.ir

2. Department of Human Geography and Spatial Planning, Faculty of Earth Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran. seroushsanaei7@gmail.com

3. Department of Human Geography and Spatial Planning, Faculty of Earth Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran. b_rahmani@sbu.ac.ir

Article Information

Research Paper

Vol: 17
No: 64
P: 59-84
Received: 2024-12-05
Revised: 2025-01-25
Accepted: 2025-01-29
Published: 2026-08-01

Keywords:

- Rural-urban linkages
- Strategies
- Food security
- Strategic planning
- Dehdasht city

Cite this Article:

Anabestani, Aliakbar., Sanaei Moghadam, Soroush. & Rahmani, Bijan. (2026). Explaining strategies for the impact of rural-urban linkages on the development of food security in rural areas (Case study: Kohgiluyeh County). *Journal of Arid Regions Geographic Studies* 17(64): 59. 84.

Publisher: Hakim Sabzevari University

The Author(s) retain the copyright and full publishing rights.

Abstract

Aim: Achieving sustainable food security in developing countries depends on leveraging the capacities of rural-urban linkages. Therefore, formulating strategies to realize these linkages and assess their impact on food security should be prioritized.

Materials & Methods: This research is applied in its objective and descriptive-analytical nature. Data were collected through fieldwork and library research. Through this process, experts identified 17 strengths, 12 weaknesses, 17 opportunities, and 10 threats related to rural-urban linkages that affect food security. For data analysis and the development of optimal strategies regarding rural-urban linkages affecting food security, two strategic planning tools, SWOT and QSPM, were employed.

Findings: The results indicate that the final internal score (IFE) is 2.973, which suggests that the strengths of forming rural-urban linkages in food security outweigh their weaknesses ($2.973 > 2.5$). Moreover, the final external factors score (EFE) is 2.988, indicating that the opportunities for effective rural-urban linkages in food security outweigh the threats ($2.988 > 2.5$). Furthermore, experts identified the aggressive SO strategy as the best strategy for establishing effective rural-urban linkages in the food security of rural households.

Conclusion: This study revealed that the strengths and opportunities of rural-urban linkages in the peri-urban areas of Dehdasht outweigh their weaknesses and threats. The aggressive SO strategy, recognized by experts as the most effective approach, highlights the importance of leveraging existing capacities to enhance food security.

Innovation: The innovation of this study lies in integrating futures studies methods with strategic analysis tools (SWOT and QSPM) to propose effective strategies for rural-urban linkages and food security. Focusing on the peri-urban areas of Dehdasht and employing a network-based approach introduces new dimensions to the analysis, which have been rarely addressed in similar studies.

Extended Abstract

1. Introduction

With the emergence of flows such as people, goods, information, innovation, and capital, conditions for change and transformation are provided. One of the arenas for such linkages is the agricultural and livestock sector in rural areas, which, when connected to urban industries, has led to transformations in environmental, social, cultural, economic, physical, and food security dimensions in rural areas. This type of linkage is evident in some regions of the country, including the city of Dehdasht. The rural settlements of this city, due to their economic activities such as farming, horticulture, animal husbandry, and service activities such as restaurant management, marketing, trading, and other services, as well as their proximity to the city of Dehdasht, have always had a high volume of interactions. These interactions have had a positive impact on food security in rural areas. Based on the aforementioned points, this study aims to identify the potential and limitations of forming effective rural-urban linkages in ensuring food security in the peri-urban areas of Dehdasht, utilizing the analytical SWOT model. In doing so, it examines the internal and external factors influencing rural-urban linkages and explores the approaches and strategies that contribute to food security based on the region's strengths. Finally, the strategies obtained will be prioritized using the QSPM model. In this regard, the main research question is: What are the optimal strategies for rural-urban linkages that contribute to food security in the peri-urban areas of Dehdasht?

2. Materials and Methods

The research method is applied in terms of its objective and descriptive-analytical in nature, with a future studies approach. Data collection was conducted through both fieldwork and documentary methods. Initially, through extensive documentary and library studies (books, articles, and research projects), preliminary field studies, and interviews with experts and specialists, 17 internal strengths against 12 internal weaknesses and 17 external opportunities against 10 external threats concerning the rural-urban linkages impacting food security in the peri-urban areas of Dehdasht were identified. These factors were then included in a preliminary questionnaire, which was distributed and completed by the members of the sample population. The finalized factors, after expert opinions were incorporated, were compiled into a final questionnaire using the analytical strategy framework.

Subsequently, by applying the four intersection rules of opportunities and strengths, opportunities and weaknesses, threats and opportunities, and threats and weaknesses, as well as comparing internal and external factors, the (SO, WO, ST, and WT) strategies were formulated. In this process, using the pairwise comparison questionnaire filled out by professors, experts, and specialists, the weights of the strengths, weaknesses, opportunities, and threats were extracted using the ANP model. The sample population of this research consists of 25 experts and specialists, including university professors (from Yasouj University, Shahid Beheshti University, and Zanjan University), PhD students in geography, rural planning, and rural development at various universities in Iran, as well as village chiefs from the studied rural areas. The validity and reliability of the questionnaire were ensured through feedback from university professors, and necessary revisions were made based on their suggestions. To measure the reliability of the questionnaire, Cronbach's alpha method was used, with the following results: strengths (0.915), weaknesses (0.823), opportunities (0.927), and threats (0.735), indicating high reliability. For data analysis, in order to provide optimal strategies for rural-urban linkages affecting food security, two strategic planning tools (SWOT and QSPM) were used.

3. Results and Discussion

The most significant strengths in the rural-urban linkages that affect food security for peri-urban rural households in the city of Dehdasht include "hope for a promising future and reduced food costs for rural households," which was assigned a score of 0.205 by experts among the 17 identified strength factors. The second and third rankings are "the presence of urban specialists in agricultural product processing to improve food security" and "the willingness of rural residents to take risks and engage in new activities to enhance food security," with scores of 0.185 and 0.172, respectively.

The most significant opportunity regarding rural-urban linkages impacting food security for peri-urban rural households in Dehdasht is the establishment of a support system for agricultural production (fertilizer, seeds, saplings, agricultural tools) in cities to improve food security, receiving a score of 0.222 among the 17 identified opportunity factors. Additionally, reducing administrative corruption and facilitating the allocation of appropriate budgets to the agricultural and rural industries sector, promoting and educating

about advanced planting, cultivation, and harvesting technologies, and relying on experts and specialists for insurance matters and evaluating the extent of damage to livestock and crops were ranked second, third, and fourth, with scores of 0.203, 0.200, and 0.199, respectively.

The results of the research, based on internal factors, showed "hope for a promising future and reduced food costs for rural households," "the presence of urban specialists in agricultural product processing to improve food security," and "the willingness of rural residents to take risks and engage in new activities to enhance food security" are the most significant strengths in the rural-urban linkages impacting food security for peri-urban rural households in the city of Dehdasht. Additionally, "lack of attention to the rapid technological changes and the information age for promoting agricultural and food products through the media," "absence of a suitable platform for utilizing the young workforce and urban and rural specialists in various agricultural production processes," and "lack of appropriate conditions for retaining university graduates, particularly in agriculture, in rural areas" were identified as the most significant weaknesses in the rural-urban linkages affecting food security for rural households.

Furthermore, the internal factors evaluation (IFE) score of 2.973 indicates that the strengths of rural-urban linkages influencing food security for peri-urban households in Dehdasht outweigh their weaknesses ($2.973 > 2.5$). In addition, the external factors evaluation (EFE) score of 2.988 shows that the opportunities for forming rural-urban linkages impacting food security for peri-urban households in Dehdasht surpass the threats ($2.988 > 2.5$).

4. Conclusions

The results of the study indicate that the most favorable strategies for forming rural-urban linkages that enhance food security for peri-urban households in the city of Dehdasht, using strategic planning tools, are aggressive strategies. The first strategy presented, based on the Quantitative Strategic Planning Matrix (SO2), was recognized by experts as the most favorable strategy. This strategy involves providing facilities and credits for infrastructure in the technology and information sectors in rural areas, to promote innovation and new marketing methods, eliminate intermediaries, and facilitate the sale of agricultural and livestock products. It also seeks to establish connections between buyers and sellers of these products, thereby improving food security.

5. Acknowledgment & Funding

- This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.
- The authors would like to sincerely thank all respected professors, experts, and consultants whose valuable support and cooperation played a significant role in the completion of this research.

6. Conflict of Interest

- The authors declare that they have no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.

تبیین راهبردهای اثرگذاری پیوندهای روستایی-شهری بر توسعه امنیت

غذایی در نواحی روستایی (مطالعه موردی: شهرستان کهگیلویه)

علی اکبر عنابستانی^۱، سروش سنایی مقدم^۲، بیژن رحمانی^۳

۱. نویسنده مسئول، گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. a_anabestani@sbu.ac.ir

۲. گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. seroushsanaei7@gmail.com

۳. گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. b_rahmani@sbu.ac.ir

چکیده

هدف: کلید دستیابی به امنیت غذایی پایدار در کشورهای در حال توسعه بهره‌گیری از ظرفیت‌های پیوندهای روستایی - شهری است، به همین دلیل تدوین راهبردهایی که زمینه تحقق این پیوندها را بر امنیت غذایی فراهم می‌سازد باید مورد توجه قرار گیرد.

روش و داده: این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت، توصیفی-تحلیلی است. اطلاعات از طریق دو روش میدانی و کتابخانه‌ای گردآوری شد و طی آن، ۱۷ قوت، ۱۲ ضعف، ۱۷ فرصت و ۱۰ تهدید مرتبط با پیوندهای روستایی-شهری مؤثر بر امنیت غذایی توسط کارشناسان شناسایی گردید. نمونه تحقیق شامل ۲۵ کارشناس و متخصص بود. که شامل (اساتید دانشگاهی، کارشناسان توسعه روستایی و مدیران مرتبط با حوزه کشاورزی و امنیت غذایی که دارای دانش تخصصی در حوزه امنیت غذایی و پیوندهای روستایی-شهری و آشنایی کافی با شرایط جغرافیایی، اقتصادی و اجتماعی نواحی پیراشهری دهدشت داشتند) بودند. اعتبار و روایی پرسش‌نامه‌ها با تأیید اساتید دانشگاهی تضمین شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و ارائه راهبردهای مطلوب در زمینه پیوندهای روستایی-شهری مؤثر بر امنیت غذایی، از دو ابزار برنامه‌ریزی راهبردی (SWOT و QSPM) استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان می‌دهد با توجه به امتیاز نهایی داخلی (IFE) که برابر با ۲/۹۷۳ است، نقاط قوت پیش روی شکل‌گیری پیوندهای روستایی-شهری مؤثر بر امنیت غذایی بر نقاط ضعف آن غلبه دارد (۲/۹۷۳ > ۲/۵). علاوه بر این، امتیاز نهایی عوامل خارج (EFE) برابر ۲/۹۸۸ است که نشان می‌دهد فرصت‌های پیش روی پیوندهای روستایی-شهری مؤثر بر امنیت غذایی بر تهدیدهای آن غلبه خواهد کرد (۲/۹۸۸ > ۲/۵). همچنین؛ کارشناسان، راهبرد تهاجمی (SO) را به عنوان بهترین راهبرد برای شکل‌گیری پیوندهای مؤثر در امنیت غذایی نواحی روستایی پیشنهاد دادند.

نتیجه‌گیری: این پژوهش نشان داد که نقاط قوت و فرصت‌های پیوندهای روستایی-شهری در نواحی پیراشهری دهدشت، بر نقاط ضعف و تهدیدها غالب هستند. راهبرد تهاجمی SO که توسط کارشناسان به عنوان مؤثرترین راهبرد شناسایی شد، بیانگر اهمیت بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود برای تقویت امنیت غذایی است.

نوآوری، کاربرد نتایج: نوآوری این پژوهش در ترکیب روش‌های آینده‌پژوهی و تحلیل راهبردی (SWOT QSPM) و برای ارائه راهبردهای مؤثر در پیوندهای روستایی-شهری و امنیت غذایی است. تمرکز بر نواحی پیراشهری دهدشت و استفاده از رویکرد شبکه‌ای، ابعاد جدیدی به تحلیل موضوع افزوده است که در مطالعات مشابه کمتر دیده شده است.

اطلاعات مقاله

مقاله پژوهشی

شماره:

۱۷

دوره:

۶۴

صفحه:

۵۹-۸۴

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۰۹/۱۵

تاریخ ویرایش:

۱۴۰۳/۱۱/۰۶

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۱۱/۱۰

تاریخ انتشار:

۱۴۰۵/۰۵/۱۰

کلیدواژه‌ها:

- پیوندهای روستایی-شهری
- رضایتمندی
- امنیت غذایی
- برنامه‌ریزی استراتژیک
- شهر دهدشت

نحوه ارجاع به این مقاله:

عنابستانی، علی‌اکبر، سنایی مقدم، سروش و رحمانی، بیژن. (۱۴۰۵). تبیین راهبردهای اثرگذاری پیوندهای روستایی-شهری بر توسعه امنیت غذایی در نواحی روستایی (مطالعه موردی: شهرستان کهگیلویه). مطالعات جغرافیایی مناطق خشک، ۱۷(۶۴): ۵۹-۸۴.

ناشر: دانشگاه حکیم سبزواری

نویسندگان حق نشر و حقوق کامل انتشار را حفظ می‌کنند.

10.22034/jargs.2025.492359.1165

۱- مقدمه

در بیشتر کشورهای در حال توسعه، جوامع روستایی طی یک قرن اخیر اغلب تغییرات اساسی را تجربه کرده‌اند (Jaramillo-Gutierrez et al., 2021; Terán & Guerrero, 2020; Tabares et al., 2022). در این فرآیند بسیاری از فعالیت‌های کشاورزی که ساکنان محلی به آن وابسته بوده‌اند، کاهش یافته و یا تضعیف شده‌اند (Debnath & Bardhan, 2018). به طوری که روند بازسازی سیاسی و اقتصادی در این کشورها طی دهه‌های اخیر منجر به کاهش فعالیت‌های کشاورزی در جوامع روستایی (Igwe et al., 2020) به دلیل رکود بخش کشاورزی (Cano & Tabares, 2017)، از دست دادن تولید محصول و تحصیل کرده به سمت مراکز بزرگ شهری شده است (Remilien et al., 2018).

از دیدگاه محققان و برنامه‌ریزان، با توجه به تحولات فوق‌الذکر، بسیاری از مناطق روستایی و شهری در کشورهای در حال توسعه با چالش‌هایی در زمینه امنیت غذایی مواجه هستند (Audretsch et al., 2022). در این میان، مشکلات اقتصادی شامل نرخ بالای بیکاری پنهان و فصلی (Jaramillo-Gutierrez et al., 2021; Terán & Guerrero, 2020)، سطح پایین درآمد و فقر از مهم‌ترین موانع پیش روی امنیت غذایی در این کشورها است (Kumar et al., 2019) که به انزوای اجتماعی این مناطق و در نهایت تشدید فقر می‌انجامد (Rebotier, 2012).

در عصر حاضر، یکی از مهم‌ترین راه‌حل‌ها برای توسعه امنیت غذایی، تقویت پیوندهای روستایی- شهری است (Apine et al., 2019). امروزه تقویت پیوندهای روستایی- شهری به عنوان یک رویکرد در امنیت غذایی، رشد و شکوفایی جوامع انسانی (شهری و روستایی) اهمیت بسیاری دارد (Cohen et al., 2019) که از طریق آن تمام عوامل، منابع و امکانات جامعه با قرار گرفتن در معرض یک فرآیند تکاملی به هدف‌های اجتماعی بلند مدت دست یابند (Kallmuenzer et al., 2020)؛ بنابراین، یکی از راه‌های مؤثر در ارتقاء امنیت غذایی، تقویت پیوندهای روستایی- شهری است (Naji et al., 2024).

توسعه و تقویت پیوندهای روستایی- شهری (رویکرد شبکه منطقه‌ای) به شیوه‌ای جامع به مدیریت پایدار روابط شهری و روستایی می‌پردازد و به برقراری ارتباط بین بازارشهری، تولید کشاورزی و روش‌های معاش در مناطق روستایی و اطراف آن‌ها می‌پردازد (Rosenberg, 1996; Félix et al., 2015). این رویکرد امنیت غذایی را تقویت کرده و با افزایش بهره‌وری محصولات کشاورزی و دامی، فقر را کاهش می‌دهد؛ به طوری که می‌تواند منابع درآمد را تنوع بخشیده، موجودیت غلات و امنیت غذایی را افزایش دهد و به تنوع و توازن در رژیم‌های غذایی کمک کند و دسترسی به غذا را افزایش دهد. اجرای این راهبرد باعث می‌شود که کشاورزان قادر به تولید بیشتر محصولات کشاورزی شوند و به منابع آب آشامیدنی تمیز دست یابند (Naji et al., 2024). همچنین، تولیدات کشاورزی بیولوژیکی افزایش می‌یابد که این امر منجر به بهبود محیط‌زیست و افزایش درآمد خانوارهای روستایی می‌شود (Fajobi et al., 2023; Naji et al., 2024).

جمعیت شهری حدود ۵۵ درصد از کل ۷.۷ میلیارد نفر در جهان را تشکیل می‌دهد (United Nations, 2018; Zimmer et al., 2022) و تا سال ۲۰۵۰، پیش‌بینی می‌شود که هفت نفر از هر ده نفر در شهرها زندگی خواهند کرد (World Bank, 2021; Berkhout, 2023). این رشد جمعیت شهری و افزایش سرعت شهرنشینی، تأثیرات زیادی بر سیستم‌های امنیت غذایی دارد (Zimmer et al., 2022; Mahtta et al., 2019). این تغییرات علاوه بر تأثیر بر امنیت غذایی، پیوندهای روستایی- شهری را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ زیرا امنیت غذایی در مناطق شهری و روستایی به شدت به یکدیگر وابسته است، به طوری که بیشتر مواد غذایی در مناطق روستایی تولید شده و در مناطق شهری مصرف می‌شود (Ozor et al., 2016). تخمین زده می‌شود که تنها ۱۵ درصد از مواد غذایی مصرفی در مناطق شهری توسط ساکنان همین مناطق تولید می‌شود (Mercandalli et al., 2019)؛ این بدان معناست که بقیه مواد غذایی موجود در مناطق شهری از مناطق روستایی و حاشیه شهری تأمین می‌شود.

با توجه به رشد بالای جمعیت و شهرنشینی، کاهش بازده محصولات کشاورزی و اثرات تهدیدآمیز تغییرات آب و هوایی، تقویت پیوندهای روستایی- شهری در خصوص عرضه و تقاضای مواد غذایی می‌تواند مؤثر باشد. به همین دلیل، بر تقویت پیوندهای روستایی- شهری به عنوان رویکردی برای تقویت امنیت غذایی و بهبود کشاورزی تأکید شده است (Duda et al., 2018).

با توجه به شرایط جامعه روستایی کشور که به‌رغم محدودیت‌ها، از توان و قابلیت‌هایی در زمینه تولیدات کشاورزی، دامی، صنایع دستی، گردشگری، تنوع زیستی و مانند آن برخوردارند، سکونتگاه‌های روستایی می‌توانند با توجه به رویکرد آینده‌پژوهی در

تعامل دوسویه و پایدار با شهرها، به عنوان یکی از بازیگران اصلی در توسعه اقتصادی، تأثیرگذار باشند و روابط سنتی خود را با شهر متحول سازند. این امر زمانی امکان‌پذیر است که سرمایه‌گذاری‌ها و فعالیت‌های نسبتاً گسترده شهری، با فعالیت‌های محدود خانوارهای روستایی، در نوعی پیوند قرار گیرد و با شکل‌گیری جریان‌هایی نظیر افراد، کالا، اطلاعات، نوآوری و سرمایه زمینه‌های تغییر و تحول فراهم گردد. یکی از زمینه‌های مهم پیوندهای روستایی-شهری، محصولات کشاورزی و دامی در مناطق روستایی است که با اتصال به صنایع شهری، موجب دگرگونی‌های محیطی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، کالبدی و امنیت غذایی در سطح روستاها شده است. این شکل از پیوند در بعضی از نواحی کشور به چشم می‌خورد که از آن جمله شهر دهدشت است. آبادی‌های روستایی این شهر به جهت نوع فعالیت‌های اقتصادی نظیر زراعت، باغداری، دامداری و فعالیت‌های خدماتی نظیر رستوران‌داری، بازاریابی، خرید و فروش محصولات و سایر فعالیت‌های خدماتی و همچنین بُعد کم مسافت با شهر دهدشت همواره دارای حجم بالایی از روابط و مناسبات بوده است که این روابط و تعاملات در امنیت غذایی عرصه‌های روستایی مؤثر بوده است. بر اساس آنچه گفته شد، تحقیق حاضر در پی شناسایی ظرفیت‌ها و محدودیت‌های شکل‌گیری پیوندهای روستایی-شهری مؤثر در امنیت غذایی نواحی روستایی پیراشهری دهدشت بر اساس الگوی تحلیلی SWOT است. تا ضمن بررسی عوامل داخلی و خارجی مؤثر بر پیوندهای روستایی-شهری و به بررسی رهیافت‌ها و راهبردهای پیوندهای روستایی-شهری مؤثر در امنیت غذایی مبتنی بر توانمندی‌های منطقه پرداخته است و در نهایت با استفاده از مدل (QSPM) راهبردهای به دست آمده، اولویت‌بندی می‌شوند. در این راستا، سؤال اصلی پژوهش عبارت است از راهبردهای مطلوب پیوندهای روستایی-شهری مؤثر در امنیت غذایی نواحی پیراشهری دهدشت کدام‌اند؟

تکامل روابط یا پیوند بین مناطق شهری و روستایی در نظریه‌های توسعه فضایی و منطقه‌ای قرار دارد. این نظریه‌ها نشان می‌دهند که چگونه یک شهر می‌تواند بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی اطراف خود تأثیر بگذارد (Jamshed et al., 2020). از منظر توسعه فضایی، پیوندهای روستا-شهر دارای دو جزء هستند (Akkoyunlu, 2015)؛ جزء شهری که بر توسعه روستاها تأثیر می‌گذارد و جزء روستایی که بر شهر تأثیر می‌گذارد. تأثیری که مراکز شهری بر مناطق روستایی اطراف دارند، اساس پیوندهای روستا-شهری نوع اول در نظر گرفته می‌شوند. در نظریه‌ها و مدل‌های توسعه منطقه‌ای، پیوندی که به وجود می‌آید به دلیل تأثیر مناطق شهری بر مناطق روستایی اطراف، به شکل‌های مختلف توصیف شده است (Adgeh & Alemu, 2022). یکی از نظریه‌های برجسته در این زمینه نظریه توسعه منطقه‌ای عملکردی است. این نظریه توسط هیندریک و توتو^۱ (۱۹۹۸) و هیگینز^۲ (۲۰۱۷) توسعه داده شده است. مفهوم اصلی این نظریه این است که توسعه منطقه‌ای توسط توسعه صنعتی و شهرنشینی ایجاد می‌شود و توسعه بخش کشاورزی را در مناطق روستایی تقویت می‌کند. آن‌ها نتیجه می‌گیرند که نوسازی از طریق توسعه اجتماعی-اقتصادی برای مناطق روستایی تنها در صورتی ممکن است که ابتدا مناطق شهری توسعه یابند و تجربه صنعتی شدن کنند. توسعه منطقه‌ای عملکردی برای توسعه کلی منطقه از طریق رشد و راهبردهای مراکز خدمات روستایی تقویت می‌شود (Kafudzarua et al., 2018). همچنین، راهبرد مراکز رشد از نظریه قطب رشد پرو^۳ باور دارد که توسعه صنعتی مناطق شهری، نور مدرنیزاسیون را به مناطق روستایی پراکنده می‌کند (Nilsson et al., 2014; Higgins, 2017)؛ زیرا صنایع قابلیت ایجاد شغل‌های مرتبط با کشاورزی را برای کشاورزان در جهت بهبود بهره‌وری کشاورزی و امنیت غذایی فراهم می‌کنند. این راهبرد باور دارد که مناطق شهری به عنوان وسیله‌ای برای توسعه روستایی عمل می‌کنند (Adgeh & Alemu, 2022). علاوه بر این، راهبرد مراکز خدمات روستایی به طور مجدد توضیح می‌دهد که مراکز شهری کوچک به عنوان موتورهای توسعه برای خود و مناطق روستایی اطراف خود عمل می‌کنند (Shah, 1974; Higgins, 2017). این مراکز خدماتی هستند که کشاورزان می‌توانند از طریق آن‌ها به اطلاعات دست یابند، نیازهای کشاورزی مانند کود را تأمین کنند، محصولات اضافی خود را به فروش برسانند و خدمات اجتماعی و اداری را دریافت کنند (Kassie & Alemu, 2021). در این زمینه، نظریه توسعه منطقه‌ای عملکردی مدعی است که مناطق شهری با بهبود متقابل و جوامع کشاورزی روستایی خود، بخش عمده‌ای از توسعه منطقه‌ای را به خود اختصاص می‌دهند. نظریه دیگری که تأثیرات مناطق شهری بر مناطق روستایی را ترویج می‌کند، نظریه آگروپولیتن^۴ است (Shah, 1974; Friedmann, 1979; Higgins, 2017). این نظریه به مناطق شهری کوچک به دلیل نزدیکی آن‌ها به مناطق روستایی، سهم زیادی از تأثیر در توسعه منطقه‌ای اختصاص می‌دهد. طبق این نظریه، مناطق روستایی محافظین طبیعی برای حفظ زیست بوم هستند؛ اما مناطق شهری مکان‌های تجمع ثروت و مراکز خدمات به جوامع کشاورزی روستایی هستند؛ بنابراین، پیوند دو منطقه جغرافیایی برای حفظ رشد مناطق شهری و ایجاد تعامل طبیعی

و توازن بوم شناختی در منطقه ضروری است (Adgeh & Alemu, 2022). بدین ترتیب، پیوندهای روستایی- شهری از طریق سهم اقتصادی مناطق شهری و سهم پایدار طبیعی مناطق روستایی به دست می‌آید. تأثیری که مناطق روستایی بر مراکز شهری و فعالیت‌هایی که به کشاورزی مرتبط نیستند، مثالی از نوع دوم پیوند است که در نتیجه تعامل روستا- شهر اتفاق می‌افتد (Walo, 2016; Somanje et al., 2020). این نظریه تأکید می‌کند که تأثیر توسعه توسط ایجاد پیوندهای مؤثر بین دو محیط روستایی - شهری تضمین می‌شود. در این رابطه، پیوندهای که بیشتر از همه ارجاع داده می‌شوند، شامل پیوندهای پیشین و پیوندهای پسین هستند (Akkoyunlu, 2015). پیوندهای پیشین زمانی شکل می‌گیرد که ساکنان روستایی محصولات زراعی را برای دسترسی به کالاها و خدمات محلی در مناطق شهری مصرف می‌کنند. پیوندی که تأثیر روستا بر توسعه شهری دارد، ایجاد پیوندهای پسین است. این نوع پیوند زمانی شکل می‌گیرد که کشاورزی قادر است نیازهای تولیدی صنایع در مناطق شهری مجاور را جذب کند (Adgeh & Alemu, 2022). همچنین به عقیده داگلاس، عملکردها و نقش‌هایی که شهرها در بیشتر نواحی روستایی بر عهده دارند، نتیجه وابستگی‌های منبعث از رابطه دوسویه بین شهر و روستا است که باید به عنوان تقویت متقابل دیده شوند داگلاس (۱۹۹۸) این رابطه را با اشاره به این که، برای هر نقشی که انتظار می‌رود یک شهر ایفا کند، یک نقش ضروری وجود دارد که باید توسط نواحی روستایی ایفا شود، خلاصه کرد؛ بنابراین، مناطق شهری و روستایی به هم وابسته هستند. در حالی که مراکز شهری بازارهایی برای کالاهای کشاورزی فراهم می‌کنند، مناطق روستایی برای توزیع منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی مازاد کشاورزی را تأمین می‌سازند؛ بنابراین، از یک سو، تشدید کشاورزی نیاز به نهاده‌های کشاورزی و امکانات تعمیر برای تولید محصولات کشاورزی از کسب‌وکار شهری دارد؛ از سوی دیگر، پایداری رشد مراکز شهری بستگی به رفاه روستایی و نیاز به افزایش درآمد اکثر خانواده‌های روستایی دارد (Douglass, 1998).

تعریف امنیت غذایی را می‌توان از سازمان غذا و کشاورزی (FAO) استخراج کرد که می‌گوید امنیت غذایی زمانی وجود دارد که «همه مردم، در همه زمان‌ها، دسترسی فیزیکی و اقتصادی به غذای کافی، ایمن و مغذی داشته باشند که نیازهای غذایی و اولویت‌های غذایی آن‌ها را برای یک زندگی فعال و سالم برآورده کند» (Bahiru et al., 2023; Ratnayake et al., 2023; Jayaweera, & Verma, 2024). بنابراین، یک خانوار زمانی امنیت غذایی دارد که قادر به دسترسی به غذای ایمن و مطمئن به شیوه قابل قبول اجتماعی باشد (Edeh, & Gyimah-Brempong, 2014). در زمان‌های اخیر، افزایش مداوم گرسنگی و فقر همراه با دسترسی ناکافی به غذا یکی از مهم‌ترین مشکلات پیش روی جهان باقی‌مانده است (UNICEF, 2021). به همین دلیل؛ گرسنگی جهانی و کمبود تغذیه امروزه در حال افزایش است (Lee and Yuan, 2024) و این موضوع یکی از دغدغه‌های اصلی زمان ما است، که بازتابی از اثرات ناامنی غذایی بر توسعه انسانی، به ویژه سلامت و قابلیت‌های تولیدی افراد است (Carter et al., 2010; Adeniyi & Dinbabo, 2019; Oyediran & Olajide, 2023). در سال ۲۰۲۰، تخمین زده شد که ۸۱۱ میلیون نفر گرسنه بودند که این رقم نسبت به ۶۹۰ میلیون نفر در سال ۲۰۱۹ افزایش یافته است (Manogna & Kulkarni, 2024). علاوه بر این، همه‌گیری کووید ۱۹ بی‌ثباتی غذایی را شدیدتر کرده است، به طوری که در سال ۲۰۲۰، ۱۶۱ میلیون نفر به دلیل اختلالات اقتصادی و اجتماعی حاصل از کوید ۱۹ با گرسنگی مواجه شدند (FAO, 2020; FAO, 2021). با این که امنیت غذایی یک مسأله جهانی است؛ اما توزیع نامتوازن آن یک نگرانی جدی است. به عنوان مثال، توزیع منطقه‌ای جمعیت‌هایی که درگیر ناامنی غذایی مزمن هستند به شرح زیر است: ۲۹/۸٪ در آفریقا، ۳۳/۸٪ در آفریقای جنوبی صحرایی، ۸/۹٪ در آمریکای لاتین، ۶/۹٪ در آسیا و ۱/۴٪ در آمریکای شمالی و اروپا (FAO, 2018). شواهدی که از سوی برنامه جهانی غذا WFP^۲ (۲۰۲۱) ارائه شده است، نشان می‌دهد که اکثر افرادی که درگیر ناامنی غذایی مزمن و کمبود تغذیه هستند و در فقیرترین کشورهای جهان زندگی می‌کنند (Ingutia & Sumelius, 2022)، با توجه به اهمیت حل مشکل امنیت غذایی، به ویژه در کشورهای با درآمد کم و متوسط، سازمان ملل متحد در راستای تحقق امنیت غذایی تا سال (۲۰۵۰)، فشاری بر دولت‌ها وارد می‌کند تا در سطح ملی ساز و کارهای مناسبی برای حمایت از امنیت غذایی و خانوارهای روستایی ایجاد کنند. برنامه‌های دولتی مانند خدمات مشاوره و گسترش کشاورزی نقش قطعی در ترویج امنیت غذایی دارند (UNICEF, 2021).

ابعاد مختلف امنیت غذایی وضعیت امنیت غذایی را تعیین می‌کنند. امنیت غذایی از چهار بعد تشکیل شده است. بُعد اول، تأمین غذا که توسط تولید و توزیع غذا تعیین می‌شود (Hwalla, 2016; Ingutia & Sumelius, 2022). بُعد دوم، دسترسی به غذا است

که به قابلیت پرداخت و تخصیص غذا اشاره دارد؛ گرسنگی و کمبود ماد مغذی به طور کلی ناشی از کمبود غذا نیست؛ بلکه در ناتوانی دسترسی به غذاهای موجود، معمولاً به دلیل فقر (Egamberdiev et al., 2023)، سطح آموزش پایین و جنسیت سرپرست خانوار (Ecker & Breisinger, 2012; Ingutia & Sumelius, 2022) ایجاد می‌شود. بعد سوم، استفاده از غذا وابسته به ایمنی غذا، دسترسی به مراقبت‌های بهداشتی (Vågsholm et al., 2020)، بهبود تجهیزات بهداشتی، آب و آموزش تغذیه است (Giathi et al., 2017)، بعد چهارم پایداری غذا است که قابلیت به دست آوردن غذا را در طول زمان بیان می‌کند (Ecker & Breisinger, 2012) و ممکن است به وسیله خشک‌سالی متوقف شود و منجر به شکست محصولات و کاهش در دسترسی به غذا می‌شود (Ngcamu & Chari, 2020).

از بین انواع مختلف پیوندهای روستایی- شهری قدیم‌ترین و اصلی‌ترین پیوند در زمینه تأمین غذا بوده است (Torreggiani et al., 2012; Zazo-Moratalla et al., 2019). به طوری که تداوم تولید محصولات غذایی در نواحی روستایی به عنوان راهبردهای امنیت غذایی تأثیر مثبتی بر امنیت غذایی شهرها داشته است (Lerner & Eakin, 2010; Zezza & Tasciotti, 2010) همچنین؛ خانوارهای شهری کم‌درآمد اغلب از طیف وسیعی از راهبردهای مقابله‌ای استفاده می‌کنند تا از امنیت غذایی خود اطمینان حاصل کنند (Blekking et al., 2020). یکی از ساز و کارهای مقابله‌ای، استفاده از پیوندهای اجتماعی و اقتصادی است که آن‌ها با نواحی روستایی که ممکن است از آن‌ها مهاجرت کرده باشند، دارند (Onyango et al., 2021). این پیوندها می‌تواند به خانوارها اجازه دهد تا از طریق نقل و انتقالات یا خرید غذا در حین دید و بازدید از مناطق روستایی به غذا دسترسی داشته باشند. این پیوندها همچنین به اعضای خانواده فرصت می‌دهد تا در مناطق روستایی و شهری از طریق کار کشاورزی فصلی یا کار روز مزدی در شهرها شغل پیدا کنند (Zimmer et al., 2022). برخی از خانوارها در مراکز شهری زندگی و کار می‌کنند اما زمین‌های روستایی را برای تولید مواد غذایی حفظ می‌کنند (Smit, 2016). برخی از خانوارهای شهری، ارتباط مواد غذایی را از طریق پیوند خویشاوندی در مناطق روستایی تضمین می‌کنند که به آن‌ها کمک می‌کند تا نگرانی دسترسی به مواد غذایی را کاهش دهند. پیوندهای غذایی بین خانوارهای روستایی و شهری، به ویژه برای کاهش ناامنی غذایی بسیار مهم هستند؛ زیرا دسترسی خانوارها به غذای سالم، ایمن و مقرون به صرفه را افزایش می‌دهد که نسبت به تغییرپذیری در قیمت و دسترسی، حساسیت کمتری دارد (Nickanor 2016). طرفداران این رویکرد سیاست‌هایی را برای افزایش پیوندهای مثبت به منظور برآورده ساختن نیازهای امنیت غذایی شهری و روستایی توصیه می‌کنند. این کار را می‌توان از طریق زیرساخت و توسعه پیوندها برای تسهیل جریان‌های فضایی کالاها، دانش، پول و افراد انجام شود؛ تمرکززدایی دولت برای بهبود روابط در ارائه خدمات و تلفیق برنامه‌های توسعه روستایی و شهری به منظور تسهیل پیوندهای پسین و پیشین بخشی بین بخش کشاورزی و صنایع انجام می‌گیرد (Meijerink & Roza, 2007). اگرچه مشخص شده است که همه پیوندها مثبت نیستند و احتیاط‌هایی در مورد دیدن آن‌ها به عنوان یک درمان جامع برای توسعه صادر می‌شود؛ بنابراین؛ کمک به خانواده‌ها و جوامع برای رسیدن به امنیت غذایی به توانایی درک ما از پیوندهای روستایی - شهری و اثرات آن‌ها بستگی دارد (Lerner & Eakin, 2010).

گزارش سیاست جهانی غذا در سال ۲۰۱۷ نیز به صراحت تأکید می‌کند که پیوندهای روستایی- شهری در بهبود امنیت غذایی و تغذیه، هم در مناطق شهری و هم روستایی مهم است (Fan, Cho, and Rue, 2017). علاوه بر این، شیوه‌های برنامه‌ریزی که هماهنگی بین این دو را تقویت می‌کند (Friel et al., 2011). لرنر و اکین (۲۰۱۱) اهمیت نواحی حومه شهر (پیرامون شهری) را مورد بحث قرار می‌دهند که به عنوان یک فضای بالقوه برای ادغام تولید مواد غذایی و رشد شهری در نظر گرفته می‌شود (Lerner & Eakin, 2011). در همین حال، دجورفلد اشاره کرد که کشاورزان در نواحی نزدیک به شهرها می‌توانند به طور بالقوه از بازار در حال رشد محصولات غذایی که توسط جوامع شهری به دلیل فرآیند شهرنشینی سریع رها شده‌اند، سود ببرند (Djurfeldt, 2015). با این حال، تحویل یا صادرات مواد غذایی خارج از مناطق روستایی به مناطق شهری باید مورد بررسی قرار گیرد. شفیی ثابت و میر واحدی نقش پیوندهای روستایی - شهری در اثرات زیست‌محیطی درک شده کشاورزان برای مشارکت در طرح‌های امنیت غذایی پایدار در مناطق روستایی ایران را مورد بحث قرار می‌دهند که در آن پیوندهای روستایی- شهری از طریق توانمندسازی متخصصان شهری در سازمان‌های رسمی و غیررسمی گامی اساسی در جهت بهبود اثرات درک شده کشاورزان از اجرای طرح‌های امنیت غذایی است (Shafieisabet & Mirvahedi, 2021). این موضوع زمینه را برای افزایش مشارکت کشاورزان در این گونه طرح‌ها ایجاد می‌کند. ستیادی و همکاران نشان می‌دهند ابعاد پیوندهای روستایی - شهری در راهنمای آماده‌سازی اطلس امنیت غذایی در اندونزی گنجانده شده است؛ اگرچه مفهوم پیوندهای روستایی - شهری به صراحت در دستورالعمل ذکر نشده است؛

اما پایه و اساس مشارکت آن‌ها را در این طرح‌ها فراهم می‌کند. با این حال، تلاش برای اصلاح شاخص‌های امنیت غذایی به دلیل عدم آمادگی داده‌ها با مفهوم پیوندهای روستایی - شهری سازگار نیست (Setiadi et al., 2020). وینهای نشان می‌دهد وضعیت امنیت غذایی خانوارهای روستایی در تحت تأثیر هزینه‌های سهم غذا، هزینه سرانه خانوار، وضعیت شغلی سرپرست خانوار و تعداد اعضای خانوار است. در مقابل، وضعیت امنیت غذایی خانوارهای شهری تحت تأثیر هزینه سرانه خانوار، هزینه سهم غذا و سن سرپرست خانوار است (Inahari, 2020). کریم حسین و دیوید ساتی معتقدند که اهرم اتصال یا پیوندهای روستایی - شهری یک فرصت است برای ایجاد یک همکاری قابل توجه به منظور توسعه سامانه‌های غذایی که غذای ایمن، مغذی و کافی را برای همه فراهم می‌کنند (Karim Hussein & David Suttie, 2016).

۲- مواد و روش

۲-۱- منطقه مورد مطالعه

شهرستان کهگیلویه (دهدشت) بین ۳۰ درجه و ۲۸ دقیقه تا ۳۱ درجه و ۲۲ دقیقه عرض شمالی و ۵۰ درجه و ۱۷ دقیقه تا ۵۰ درجه و ۴۹ دقیقه طول شرقی در ناحیه شمال غربی استان کهگیلویه و بویراحمد قرار گرفته است. این شهرستان با ۱۸/۱۱ درصد از مساحت استان تا پایان سال ۱۳۹۹ دارای ۴ بخش (چاروسا، دیشموک، سوق، مرکزی)، ۴ نقطه شهری (قلعه رئیسی، دیشموک، دهدشت، سوق) و ۱۰ دهستان بوده است. طبق آمار ارائه شده از سوی مرکز آمار ایران سال ۱۳۹۵، شهرستان دهدشت دارای ۱۳۱۳۵۱ نفر جمعیت و ۳۲۴۵۷ خانوار است که از این تعداد ۷۲۵۳۴ نفر با ۱۷۷۴۸ خانوار ساکن شهری و ۵۸۵۸۸ نفر با ۱۴۷۰۹ خانوار در نقاط روستایی شهرستان دهدشت ساکن هستند، در این پژوهش به جهت ماهیت مسئله با استفاده از نرم افزار (Arc GIS) و از دستور بافر^۱ با فاصله (۲۰ کیلومتر از شهر دهدشت) ۲۷۹ روستا از شهر دهدشت مشخص گردید^۲ که از این تعداد ۱۷۱ روستای دارای سکنه و ۱۰۸ روستا خالی از سکنه هستند. در ادامه برای تعیین حجم نمونه روستاها به صورت تصادفی از فرمول کوکران استفاده شده است. در این فرمول برای بهره گیری از سطح اطمینان ۹۵ درصد، ضریب دقت ۰/۰۵ و واریانس ($d^2=0/2$) حجم نمونه برابر با ۲۱ روستا تعیین گردیده است جدول (۱) و شکل (۱)، کاربرد این فرمول به شرح ذیل است.

$$N = \frac{\frac{t^2 pq}{(d)^2}}{1 + \frac{1}{N} (\frac{t^2 pq}{(d)^2} - 1)}$$

$$n = \frac{\frac{(1.96)^2 (0.5)(0.5)}{(0.2)^2}}{1 + \frac{1}{171} (\frac{(1.96)^2 (0.5)(0.5)}{(0.2)^2} - 1)} = 21$$

n= تعداد نمونه آماری

N= تعداد کل جامعه آماری

t = ۱/۹۶ تعداد اشتباه استاندارد

d=0/۲ دقت مورد نظر برای نمونه گیری

p=0/۵ احتمال تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته

q=0/۵ احتمال عدم تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته

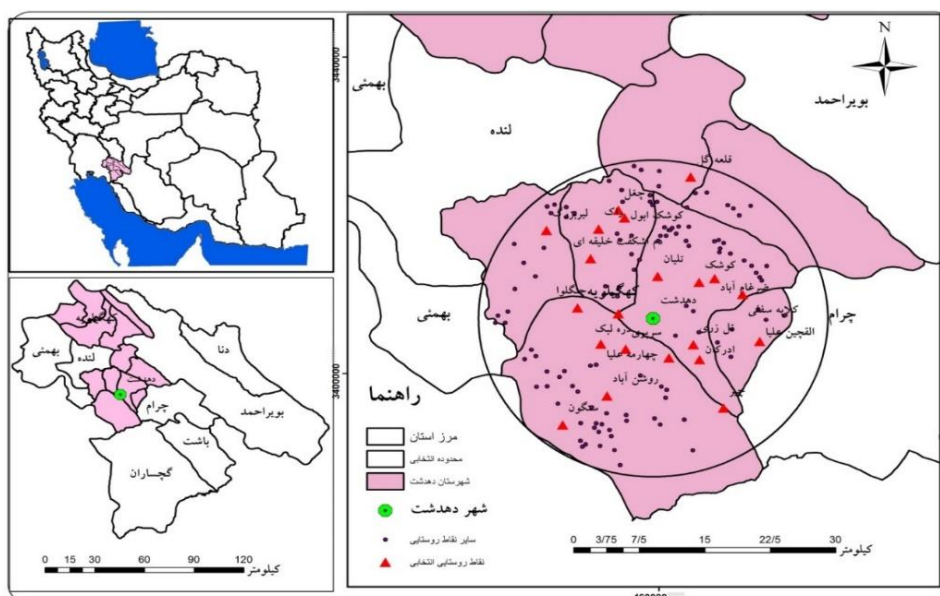
1. Buffer

۲. با توجه به ماهیت مسئله (پیوندهای روستایی- شهری) استفاده از دستور (Buffer) ۲۰ کیلومتر به این دلیل بوده است که بیشتر از این فاصله پیوندهای روستایی- شهری بسیار ضعیف بوده‌اند. در نمونه گیری از روش طبقه‌ای (چند مرحله‌ای) استفاده گردید. در این روش از دو معیار فاصله نقاط روستایی از شهر دهدشت و برخورداری از بیشترین تعداد خانوار برای انتخاب روستاها مورد توجه قرار گرفته‌اند.

جدول ۱. مشخصات خانوارهای روستایی در محدوده مورد مطالعه

ردیف	نام روستا	تعداد خانوار	ردیف	نام روستا	تعداد خانوار
۱	تولیان	۳۳۸	۱۲	روشن آباد	۹۲
۲	تل زری	۱۳۲	۱۳	خلیفه‌ای	۶۸
۳	دره لیک	۱۱۹	۱۴	کوشک ابل	۱۵۰
۴	سرپری	۱۷۱	۱۵	چپر	۱۵۱
۵	ادراکان	۸۵	۱۶	چغل	۶۰
۶	چهارمه علیا	۱۱۱	۱۷	دستگرد	۲۴۹
۷	کوشک	۶۷	۱۸	راک	۴۴۵
۸	برج علیشیر	۱۰۳	۱۹	سنگون	۱۰۷
۹	چنگلوا	۳۷۷	۲۰	لیر بزرگ	۵۶
۱۰	ضرغام آباد	۲۱۵	۲۱	قلعه گل	۸۲
۱۱	کلایه سفلی	۳۶۰			

منبع: مرکز آمار ۱۳۹۵

شکل ۱. نقشه پراکندگی روستاهای مورد مطالعه در سطح شهرستان دهشت

۲-۲- روش پژوهش

روش پژوهش بر اساس هدف از نوع کاربردی و بر اساس ماهیت، توصیفی - تحلیلی با رویکرد آینده‌پژوهی است. روش جمع‌آوری اطلاعات به روش میدانی و کتابخانه‌ای اسنادی بوده است. در ابتدا به کمک مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای گسترده (کتاب، مقالات و طرح‌های پژوهشی) مطالعات میدانی اولیه و مصاحبه با کارشناسان و متخصصین تعداد ۱۷ قوت داخلی در برابر ۱۲ ضعف داخلی و ۱۷ فرصت خارجی در برابر ۱۰ تهدید خارجی در مورد پیوندهای روستایی-شهری مؤثر در امنیت غذایی نواحی روستایی پیراشهری دهشت شناسایی شد. جدول ۲ و در قالب پرسش‌نامه اولیه در بین اعضای جامعه نمونه توزیع و تکمیل گردید. عوامل نهایی شده پس از نظر کارشناسان با استفاده از چارچوب تحلیلی تدوین راهبرد در قالب پرسشنامه نهایی تدوین گردید. در ادامه به کمک چهار قاعده تالاقی فرصت‌ها و قوت‌ها، تالاقی فرصت‌ها و ضعف‌ها تالاقی تهدیدها و فرصت‌ها تالاقی تهدیدها و ضعف‌ها و همچنین مقایسه عوامل داخلی و خارجی باهم، راهبردهای (SO و WO و ST و WT) تدوین گردید در این راستا با توجه به پرسش‌نامه مقایسه زوجی که توسط اساتید، کارشناسان و خبرگان تکمیل گردید وزن‌های مربوط به نقاط ضعف، قوت، فرصت و تهدید با استفاده از مدل ANP استخراج گردید جامعه نمونه این پژوهش را ۲۵ نفر از کارشناسان و متخصصان آگاه با تخصص در حوزه‌های پیوندهای روستایی-شهری و امنیت غذایی روستایی؛ تجربه کاری در حوزه مرتبط، مقالات و تحقیقات گذشته، شرکت در پروژه‌های مرتبط و سایر

معیارهای مرتبط برای انتخاب خبرگان استفاده شد. این افراد از دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه یاسوج که آشنایی کافی با شرایط جغرافیایی، اقتصادی و اجتماعی نواحی پیراشهری دهدشت داشتند و شهرداری و فرمانداری شهر دهدشت تشکیل شده‌اند. اعتبار و روایی پرسشنامه از نظرات اساتید دانشگاه استفاده گردید و اصلاحات لازم بر اساس پیشنهادات ارائه شده انجام شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها به منظور ارائه راهبردهای مطلوب پیوندهای روستایی- شهری مؤثر در امنیت غذایی از دو ابزار برنامه‌ریزی راهبردی (SWOT و QSPM) استفاده شده است.

جدول ۲. شناسایی نقاط قوت، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها پیوندهای روستایی- شهری مؤثر در امنیت غذایی

عوامل داخلی (IFE): قوت‌ها (S) و ضعف (W)
(S ₁) حضور متخصصان شهری در فرآوری محصولات کشاورزی (S ₂) امید به آینده مطلوب (S ₃) استفاده از شیوه نوین بازاریابی (S ₄) وجود مراکز عرضه‌کننده محصولات کشاورزی (S ₅) وجود مراکز نگهدارنده محصولات کشاورزی (S ₆) راه‌اندازی صندوق اعتبارات روستایی (S ₇) راه‌اندازی تعاونی‌های چندمنظوره، (S ₈) برخورداری از قدرت ریسک (S ₉) وجود روحیه کار جمعی (S ₁₀) تبلیغ کردن جذب ایده‌های خلاقانه (S ₁₁) آگاهی از قیمت و نوسانات بازار (S ₁₂) وجود اطلاعات کافی در جهت تولید مواد غذایی طبیعی و سالم (S ₁₃) افزایش اعتماد اجتماعی (S ₁₄) احساس عدالت اجتماعی (S ₁₅) وجود همکاری نهادهای مسئول و مدیران محلی (S ₁₆) تنوع‌بخشی به منابع درآمدی خانوارهای روستایی (S ₁₇) برگزاری فستیوال‌ها و جشن غذاهای محلی
نبود بستری مناسب جهت استفاده از نیروی جوان و متخصصین (W ₁)؛ عدم ارتباط مدیران روستایی با مهندسين ژنتیک بذر و دانه‌های گیاهی (W ₂)؛ کمبود زمینه‌های مناسب برای ماندگاری تحصیل کرده‌های (W ₃)؛ نبود شرایط مساعد برای مشارکت سرمایه‌داران خصوصی و دولتی (W ₄)؛ پایین بودن روحیه کار جمعی (W ₅)؛ نبود احساس عدالت اجتماعی برای دستیابی به مواد غذایی (W ₆)؛ عدم نوآوری در تولید محصولات کشاورزی (W ₇)؛ عدم جهت‌دهی نظام بهره‌برداری (W ₈)؛ دستیابی ناچیز کشاورزان به خدمات تحقیقاتی، فرهنگی، آموزشی (W ₉)؛ سطح پایین آگاهی روستاییان و تولیدکنندگان (W ₁₀)؛ عدم توجه به تغییرات شدید تکنولوژیکی (W ₁₁)؛ فقدان هماهنگی و برقراری سیستم مدیریت یکپارچه پاسخگویی به بلایای طبیعی در پهنه‌های روستایی (W ₁₂)
عوامل خارجی (EFE): فرصت‌ها (O) و تهدیدها (T)
راه‌اندازی سامانه پشتیبانی تولید محصولات کشاورزی (O ₁)؛ ایجاد گروه‌های مردم‌نهاد (O ₂)؛ کاهش فساد اداری (O ₃)؛ ایجاد راه‌های مقابله با اثرهای ویرانگر (سیل، خشک‌سالی و سرما) (O ₄)؛ امکان اصلاح شبکه‌های راه‌های ارتباطی بین شهر و روستا (O ₅)؛ فرصت استفاده از متخصصان شهری (O ₆)؛ مهیا بودن حمایت دولتی (O ₇)؛ اعتماد به کارشناسان و متخصصان (O ₈)؛ امکان اطلاع‌رسانی محصولات (O ₉)؛ فراهم بودن بستر اشتراک‌گذاری اطلاعات و ارتباطات (O ₁₀)؛ تشویق و فرهنگ‌سازی (O ₁₁)؛ فراهم بودن شرایط دستیابی به خدمات تحقیقاتی (O ₁₂)؛ امکان دستیابی به افزایش سطح فرهنگ و سواد تغذیه‌ای (O ₁₃)؛ امکان استفاده از اطلاعات در ارائه الگوی کشت محصول مناسب (O ₁₄)؛ حضور سرمایه‌گذاران شهری در احداث کشت گلخانه‌ای در جهت امنیت غذایی (O ₁₅)؛ فرهنگ‌سازی استقرار برنامه‌ریزی استراتژیک، آینده‌پژوهی و الزامات اجرایی آن در بخش کشاورزی و محصولات غذایی (O ₁₆)؛ گسترش و بهبود راه‌های بین مزارع جهت حمل محصولات کشاورزی به بازار (O ₁₇)
عملکرد نامناسب مدیران و فقدان روحیه کارآفرینی (T ₁)؛ مهاجرت قشر جوان با انگیزه اقتصادی (T ₂)؛ زیرساخت‌های نامناسب (T ₃)؛ فراهم نبودن فرایند آموزش بهره‌برداران کشاورزی (T ₄)؛ نبود کارگاه آموزشی در زمینه نوع خاک (T ₅)؛ فقدان رویکردی مناسب در زمینه حفاظت از اراضی کشاورزی (T ₆)؛ توجه پایین به امر سرمایه‌گذاری (T ₇)؛ توجه نکردن به مدیریت هزینه‌ها باهدف پایداری مالی (T ₈)؛ سطح پایین اعتماد به تصمیم‌گیری‌ها (T ₉)؛ اطلاع‌رسانی محدود در خصوص نهادهای مربوطه (بیمه محصولات کشاورزی و دامی) (T ₁₀)

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

۳- یافته‌ها

یافته‌های توصیفی پژوهش نشان می‌دهد که از مجموع پاسخ‌دهندگان ۸۵ درصد آن‌ها مرد بوده و ۱۵ درصد آن‌ها زن بوده‌اند. از نظر میزان تحصیلات، ۷۰ درصد پاسخ‌گویان دارای مدرک دکتری بوده‌اند، ۲۵ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد بودند و ۵ درصد پاسخ‌گویان دارای مدرک لیسانس بودند.

• تحلیل عوامل داخلی (قوت‌ها و ضعف‌ها)

نتایج پژوهش بر اساس یافته‌های جدول (۴) نشان می‌دهد که مهم‌ترین نقاط قوت موجود در پیوندهای روستایی- شهری مؤثر بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی پیراشهری شهر دهدشت، «امید به آینده مطلوب و کاهش نرخ هزینه‌های مواد غذایی خانوارهای روستایی» با امتیاز ۰/۲۰۵ در بین ۱۷ عامل قوت معرفی شده از سوی خبرگان است. رتبه‌های دوم و سوم، «حضور متخصصان شهری در فرآوری محصولات کشاورزی در جهت بهبود امنیت غذایی» و «برخورداری از قدرت ریسک و ورود اهالی روستا به فعالیت‌های جدید در راستای امنیت غذایی» با کسب امتیازهای ۰/۱۸۵ و ۰/۱۷۲ است. در طرف مقابل، «برگزاری فستیوال‌ها و جشن غذاهای محلی در شهرها و روستاهای جاذب گردشگر با هدف دسترسی به مواد غذایی سالم» با امتیاز ۰/۰۵۳ بی‌اهمیت‌ترین عامل در بین نقاط قوت موجود در پیوندهای روستایی- شهری مؤثر بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی شناخته شده است و در کنار آن «وجود

مراکز نگهدارنده محصولات کشاورزی مانند انبارداری، سردخانه و بسته‌بندی محصولات غذایی جهت نگهداری» با کسب امتیاز ۰/۰۵۶ در رده کم اهمیت‌ترین نقاط به شمار می‌رود.

جدول ۳. ارزیابی عوامل راهبردی داخلی (قوت‌ها و ضعف‌ها) پیوندهای روستایی- شهری مؤثر در امنیت غذایی نواحی پیراشهری

کد	عوامل داخلی (IFE): قوت‌ها (S) و ضعف (W)	وزن	رتبه	امتیاز وزنی
S۱	حضور متخصصان شهری در فراوری محصولات کشاورزی در جهت بهبود امنیت غذایی	۰/۰۴۷	۳/۹۵	۰/۱۸۵
S۲	امید به آینده مطلوب و کاهش نرخ هزینه‌های مواد غذایی خانوارهای روستایی	۰/۰۵۲	۳/۹۵	۰/۲۰۵
S۳	استفاده از شیوه نوین بازاریابی جهت فروش محصولات کشاورزی (زرعی، باغی، دامی)؛	۰/۰۴۰	۲/۹۶	۰/۱۱۸
S۴	وجود مراکز عرضه‌کننده محصولات کشاورزی و مواد غذایی در روستا جهت حمل به مراکز شهری و بازار؛	۰/۰۳۵	۱/۹۶	۰/۰۶۸
S۵	وجود مراکز نگهدارنده محصولات کشاورزی مانند انبارداری، سردخانه و بسته‌بندی محصولات غذایی جهت نگهداری؛	۰/۰۳۰	۱/۸۴	۰/۰۵۶
S۶	راه‌اندازی صندوق اعتبارات روستایی به‌منظور ارتقاء تولیدات کشاورزی و دامی؛	۰/۰۳۴	۲/۹۲	۰/۰۹۸
S۷	راه‌اندازی تعاونی‌های چندمنظوره، تشکلات و بنگاه‌های اقتصادی برای محصولات کشاورزی و دامی؛	۰/۰۳۹	۲/۹۲	۰/۱۱۵
S۸	برخورداري از قدرت ریسک و ورود اهالی روستا به فعالیت‌های جدید در راستای امنیت غذایی	۰/۰۴۴	۳/۹۴	۰/۱۷۲
S۹	وجود روحیه کار جمعی در میان اهالی روستا برای دستیابی به امنیت غذایی بیشتر	۰/۰۲۸	۳/۹۳	۰/۱۰۹
S۱۰	تبلیغ کردن جذب ایده‌های خلاقانه مرتبط با محصولات کشاورزی از طریق فضای مجازی و رسانه‌ها؛	۰/۰۴۱	۲/۹۴	۰/۱۲۲
S۱۱	آگاهی از قیمت و نوسانات بازار در جهت حذف واسطه‌ها و دلال‌ها محصولات کشاورزی در بازار؛	۰/۰۳۵	۳/۹۵	۰/۱۳۹
S۱۲	وجود اطلاعات کافی در جهت تولید مواد غذایی طبیعی و سالم (ارگانیک) و استفاده بهینه از کود و سموم شیمیایی؛	۰/۰۲۵	۳/۹۵	۰/۱۰۰
S۱۳	افزایش اعتماد اجتماعی به‌ویژه اعتماد به تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌های نخبگان و تحصیل‌کرده‌های در بخش کشاورزی؛	۰/۰۲۹	۳/۹۳	۰/۱۱۶
S۱۴	احساس عدالت اجتماعی برای دستیابی به مواد غذایی کافی و سالم در بین اقشار مردم؛	۰/۰۲۴	۲/۷۹	۰/۰۶۷
S۱۵	وجود همکاری نهادهای مسئول و مدیران محلی در بازاریابی محصولات کشاورزی و صنایع‌دستی؛	۰/۰۲۵	۳/۸۹	۰/۰۹۶
S۱۶	تنوع‌بخشی به منابع درآمدی خانوارهای روستایی و وجود فرصت‌های پس‌انداز؛	۰/۰۴۱	۳/۹۵	۰/۱۶۴
S۱۷	برگزاری فستیوال‌ها و جشن غذاهای محلی در شهرها و روستاهای جاذب گردشگر باهدف دسترسی به مواد غذایی سالم؛	۰/۰۲۰	۲/۶۷	۰/۰۵۳
W۱	نبود بستری مناسب جهت استفاده از نیروی جوان و متخصصین در فرایندهای مختلف تولید محصولات کشاورزی؛	۰/۰۴۶	۲/۹۵	۰/۱۳۶
W۲	عدم ارتباط مدیران روستایی با مهندسين ژنتیک بذر و دانه‌های گیاهی در شهر جهت بهبود امنیت غذایی بهتر؛	۰/۰۳۴	۳/۰۲	۰/۱۰۱
W۳	کمبود زمینه‌های مناسب برای ماندگاری تحصیل‌کرده‌های دانشگاهی به‌ویژه کشاورزی در روستا؛	۰/۰۴۵	۲/۹۶	۰/۱۳۴
W۴	نبود شرایط مساعد برای مشارکت سرمایه‌داران خصوصی و دولتی با مدیران و مردم روستا؛	۰/۰۳۹	۲/۰۱	۰/۰۷۸
W۵	پایین بودن روحیه کار جمعی در میان متخصصین شهری و روستایی در بخش کشاورزی؛	۰/۰۲۶	۱/۹۸	۰/۰۵۱
W۶	نبود احساس عدالت اجتماعی برای دستیابی به مواد غذایی کافی و سالم در بین اقشار مردم؛	۰/۰۲۰	۱/۰۳	۰/۰۲۱
W۷	عدم نوآوری در تولید محصولات کشاورزی و دامی (مانند نوآوری در زمینه تغییر الگوی کشت، دامداری سنتی به صنعتی)	۰/۰۳۳	۳/۰۳	۰/۱۰۰
W۸	عدم جهت‌دهی نظام بهره‌برداری در راستای توسعه تولید محصولات برای بازارهای داخلی و خارجی؛	۰/۰۳۶	۱/۰۴	۰/۰۳۸
W۹	دستیابی ناچیز کشاورزان به خدمات تحقیقاتی، فرهنگی، آموزشی و ترویج کشاورزی مولد مواد غذایی؛	۰/۰۲۴	۲/۹۸	۰/۰۷۰
W۱۰	سطح پایین آگاهی روستاییان و تولیدکنندگان محصولات کشاورزی از کیفیت و فواید مختلف مواد غذایی؛	۰/۰۳۶	۱/۹۸	۰/۰۷۱
W۱۱	عدم توجه به تغییرات شدید تکنولوژیکی و عصر اطلاعات در راستای رسانه‌ای کردن محصولات کشاورزی و غذایی؛	۰/۰۴۶	۲/۹۹	۰/۱۳۸
W۱۲	فقدان هماهنگی و برقراری سیستم مدیریت یکپارچه پاسخگویی به بلایای طبیعی در پهنه‌های روستایی؛	۰/۰۲۶	۲/۰۲	۰/۰۵۲
جمع		۱/۰۰۰		۲/۹۷۳

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

همچنین با توجه به نتایج جدول ۳ مهم‌ترین نقاط ضعف موجود در پیوندهای روستایی- شهری مؤثر بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی، «عدم توجه به تغییرات شدید تکنولوژیکی و عصر اطلاعات در راستای رسانه‌ای کردن محصولات کشاورزی و غذایی؛» با امتیاز ۰/۱۳۸ در بین ۱۲ عامل ضعف معرفی شده از سوی خبرگان است. در رتبه‌های دوم و سوم، «نبود بستری مناسب جهت استفاده از نیروی جوان و متخصصین شهری و روستایی در فرایندهای مختلف تولید محصولات کشاورزی» و «کمبود زمینه‌های مناسب برای ماندگاری تحصیل کرده‌های دانشگاهی به ویژه کشاورزی در روستا» با کسب امتیازهای ۰/۱۳۶ و ۰/۱۳۴ است. در مقابل، «نبود احساس عدالت اجتماعی برای دستیابی به مواد غذایی کافی و سالم در بین اقشار مردم»؛ با امتیاز ۰/۰۲۱ بی‌اهمیت‌ترین عامل در بین اثرات پیوندهای روستایی- شهری مؤثر بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی شناخته شده است و در کنار آن «عدم جهت‌دهی نظام بهره‌برداری در راستای توسعه تولید محصولات برای بازارهای داخلی و خارجی و پایین بودن روحیه کار جمعی در میان متخصصین شهری و روستایی در بخش کشاورزی؛» به ترتیب با کسب امتیاز ۰/۰۳۸ و ۰/۰۵۱ در رده کم‌اهمیت‌ترین نقاط ضعف قرار دارند. مجموع امتیاز نهایی عوامل داخلی برای دستیابی به پیوندهای روستایی- شهری مؤثر بر امنیت غذایی خانوارهای پیراشهری شهر دهدشت در ماتریس ارزیابی عوامل داخلی امتیاز ۲/۹۷۳ است که می‌توان گفت این عوامل ۲۹ گانه برای انتخاب استراتژی‌های رقابتی/ تهجمی مناسب هستند.

• تحلیل عوامل خارجی (فرصت‌ها و تهدیدها)

نتایج پژوهش بر اساس یافته‌های جدول ۴ نشان می‌دهد که مهم‌ترین فرصت پیرامون پیوندهای روستایی- شهری مؤثر بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی پیراشهری شهر دهدشت، راه‌اندازی سامانه پشتیبانی تولید محصولات کشاورزی (کود، سبم، نهال، بذر، ادوات کشاورزی) در شهرها در راستای امنیت غذایی با امتیاز ۰/۲۲۲ در بین ۱۷ عامل فرصت معرفی شده از سوی خبرگان است. همچنین؛ کاهش فساد اداری و زمینه‌سازی برای اختصاص بودجه مناسب در بخش محصولات کشاورزی و صنایع روستایی، تشویق و فرهنگ‌سازی برای ارتقای فناوری‌های کاشت، داشت و برداشت محصول و اعتماد به کارشناسان و متخصصان در امور بیمه و ارزیابی میزان خسارت به محصولات دامی و زراعی به ترتیب با کسب امتیازهای ۰/۲۰۳، ۰/۲۰۰ و ۰/۱۹۹ در رتبه دوم، سوم و چهارم قرار دارند. در طرف مقابل، مهیا بودن حمایت دولتی جهت بهبود وضعیت زمین‌های کشاورزی در اراضی خرد از طریق احداث سیل بندها در زمان وقوع سیلاب جهت خسارات کمتر به محصولات زراعی؛ با امتیاز ۰/۰۴۳ بی‌اهمیت‌ترین عامل در بین فرصت‌های پیوندهای روستایی شهری مؤثر بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی شناخته شده است و در کنار آن امکان اطلاع‌رسانی محصولات کشاورزی و جاذبه‌های گردشگری در روستا از طریق شبکه‌های مجازی و اینترنت با کسب امتیاز ۰/۰۵۷ در رده کم‌اهمیت‌ترین نقاط فرصت به شمار می‌رود.

جدول ۴. ارزیابی عوامل استراتژیک خارجی (فرصت‌ها) پیوندهای روستایی- شهری مؤثر در امنیت غذایی نواحی پیراشهری

کد	عوامل خارجی (EFE): فرصت‌ها (O) و تهدیدها (T)	وزن	رتبه	امتیاز وزنی
O۱	راه‌اندازی سامانه پشتیبانی تولید محصولات کشاورزی (کود، سبم، نهال، بذر، ادوات کشاورزی) در راستای امنیت غذایی؛	۰/۰۵۶	۳/۹۹	۰/۲۲۲
O۲	ایجاد گروه‌های مردم‌نهاد و راه‌اندازی فعالیت‌های غیر کشاورزی (صنایع دستی و...) در جهت بهبود امنیت غذایی؛	۰/۰۴۴	۲/۹۸	۰/۱۳۰
O۳	کاهش فساد اداری و زمینه‌سازی برای اختصاص بودجه مناسب در بخش محصولات کشاورزی و صنایع روستایی؛	۰/۰۵۱	۳/۹۸	۰/۲۰۳
O۴	ایجاد راه‌های مقابله با اثرهای ویرانگر (سیل، خشک‌سالی و سرما) و همچنین توجه ویژه به توانایی و پتانسیل زمین	۰/۰۳۸	۳/۰۱	۰/۱۱۵
O۵	امکان اصلاح شبکه‌های راه‌های ارتباطی بین شهر و روستا در زمان وقوع سیلاب جهت حمل محصولات غذایی و کشاورزی	۰/۰۲۹	۲/۹۹	۰/۰۸۶
O۶	فرصت استفاده از متخصصان شهری در ایجاد و توسعه سیستم‌های آبیاری مدرن مانند آبیاری قطره‌ای؛	۰/۰۳۸	۲/۹۸	۰/۱۱۴
O۷	مهیا بودن حمایت دولتی جهت بهبود وضعیت زمین‌های کشاورزی در اراضی خرد از طریق احداث سیل بندها در زمان وقوع	۰/۰۲۱	۲/۰۱	۰/۰۴۳
O۸	اعتماد به کارشناسان و متخصصان در امور بیمه و ارزیابی میزان خسارت به محصولات دامی و زراعی؛	۰/۰۴۹	۴/۰۳	۰/۱۹۹
O۹	امکان اطلاع‌رسانی محصولات کشاورزی و جاذبه‌های گردشگری در روستا از طریق شبکه‌های مجازی و اینترنت؛	۰/۰۲۹	۱/۹۶	۰/۰۵۷

کد	عوامل خارجی (EFE): فرصت‌ها (O) و تهدیدها (T)	وزن	رتبه	امتیاز وزنی
O۱۰	فراهم بودن بستر اشتراک‌گذاری اطلاعات و ارتباطات بین خریداران و فروشندگان در شبکه‌های اینترنتی و مجازی؛	۰/۰۴۰	۳/۰۲	۰/۱۲۲
O۱۱	تشویق و فرهنگ‌سازی برای ارتقای فناوری‌های کاشت، داشت و برداشت محصول	۰/۰۴۹	۴/۰۵	۰/۲۰۰
O۱۲	فراهم بودن شرایط دستیابی به خدمات تحقیقاتی، فرهنگی، آموزشی و ترویج به کشاورزان مولد مواد غذایی،	۰/۰۳۰	۳/۰۱	۰/۰۹۰
O۱۳	امکان دستیابی به افزایش سطح فرهنگ و سواد تغذیه‌ای در بین روستاییان	۰/۰۴۴	۳/۰۳	۰/۱۳۳
O۱۴	امکان استفاده از اطلاعات در ارائه الگوی کشت محصول مناسب هر منطقه و منطبق با نیازهای بازار	۰/۰۳۱	۴/۰۱	۰/۱۲۶
O۱۵	حضور سرمایه‌گذاران شهری در احداث کشت گلخانه‌ای در جهت امنیت غذایی	۰/۰۲۴	۲/۶۵	۰/۰۶۴
O۱۶	فرهنگ‌سازی استقرار برنامه‌ریزی استراتژیک، آینده‌پژوهی و الزامات اجرایی آن در بخش کشاورزی و محصولات غذایی؛	۰/۰۴۶	۲/۹۷	۰/۱۳۷
O۱۷	گسترش و بهبود راه‌های بین مزارع جهت حمل محصولات کشاورزی به بازار؛	۰/۰۲۶	۳/۶۷	۰/۰۹۵
T۱	عملکرد نامناسب مدیران و فقدان روحیه کارآفرینی، راه‌اندازی و ترویج کسب‌وکارهای جدید در راستای امنیت غذایی	۰/۰۴۵	۱/۹۹	۰/۰۹۰
T۲	مهاجرت قشر جوان با انگیزه اقتصادی و مراجعه به شهر جهت اشتغال فصلی دائمی	۰/۰۵۶	۲/۹۷	۰/۱۶۵
T۳	زیرساخت‌های نامناسب در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و آموزش استفاده از آن‌ها برای فروش محصولات روستایی	۰/۰۴۰	۲/۹۶	۰/۱۱۸
T۴	فراهم نبودن فرایند آموزش بهره‌برداران کشاورزی در مزارع بزرگ و کوچک برای محصول سالم و باکیفیت	۰/۰۳۵	۱/۹۷	۰/۰۶۹
T۵	نبود کارگاه آموزشی در زمینه نوع خاک و کشت محصول با توجه به شرایط آب‌وهوا منطقه	۰/۰۲۷	۲/۹۹	۰/۰۸۲
T۶	فقدان رویکردی مناسب در زمینه حفاظت از اراضی کشاورزی مناسب در برابر خطرات آب و هوایی	۰/۰۲۲	۱/۹۷	۰/۰۴۳
T۷	توجه پایین به امر سرمایه‌گذاری در تولید ابزار و استفاده از ماشین‌آلات مکانیزه در بخش کشاورزی؛	۰/۰۳۳	۳/۹۹	۰/۱۳۳
T۸	توجه نکردن به مدیریت هزینه‌ها با هدف پایداری مالی و اثربخشی کارکردی در محصولات کشاورزی؛	۰/۰۳۵	۰/۹۹	۰/۰۳۵
T۹	سطح پایین اعتماد به تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌های نخبگان و تحصیل کرده‌های در بخش کشاورزی؛	۰/۰۳۳	۱/۹۵	۰/۰۶۵
T۱۰	اطلاع‌رسانی محدود در خصوص نهاده‌های مربوطه (بیمه محصولات کشاورزی و دامی) و آگاه نکردن کشاورزان	۰/۰۲۷	۲/۰۱	۰/۰۵۵
جمع		۱/۰۰۰		۲/۹۸۸

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

همچنین نتایج پژوهش بر اساس یافته‌های جدول ۴ نشان می‌دهد که مهم‌ترین تهدیدهای پیرامون پیوندهای روستایی- شهری مؤثر بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی پیراشهری شهر دهدشت، مهاجرت قشر جوان با انگیزه اقتصادی و مراجعه به شهر جهت اشتغال فصلی دائمی با امتیاز ۰/۱۶۵ در بین ۱۰ عامل فرصت معرفی شده از سوی خبرگان است. در رتبه‌های دوم و سوم، توجه پایین به امر سرمایه‌گذاری در تولید ابزار و استفاده از ماشین‌آلات مکانیزه در بخش کشاورزی و زیرساخت‌های نامناسب در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و آموزش استفاده از آن‌ها برای فروش محصولات روستایی با کسب امتیازهای ۰/۱۳۳ و ۰/۱۱۸ است. در طرف مقابل، توجه نکردن به مدیریت هزینه‌ها با هدف پایداری مالی و اثربخشی کارکردی در محصولات کشاورزی با امتیاز ۰/۰۳۵ بی‌اهمیت‌ترین عامل در بین تهدیدهای پیوندهای روستایی- شهری مؤثر بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی شناخته شده است و در کنار آن فقدان رویکردی مناسب در زمینه حفاظت از اراضی کشاورزی مناسب در برابر خطرات آب و هوایی با کسب امتیاز ۰/۰۴۳ در رده کم‌اهمیت‌ترین نقاط تهدید به شمار می‌رود.

مجموع امتیاز نهایی عوامل خارجی برای دستیابی به پیوندهای روستایی- شهری مؤثر بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی پیراشهری شهر دهدشت در ماتریس ارزیابی عوامل خارجی امتیاز ۲/۹۸۸ است که می‌توان این‌طور تحلیل نمود که این عوامل ۲۷ گانه می‌تواند برای انتخاب استراتژی‌های رقابتی/ تهاجمی مناسب باشد.

• تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک (SFAS)

با ترکیب جدول تجزیه و تحلیل عوامل خارجی و داخلی، می‌توان جدول خلاصه تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک (SFAS)^۱ را استخراج کرد. با کمک این جدول می‌توان عوامل استراتژیک مجموعه را خلاصه کرد. فردی که عهده‌دار تصمیم‌گیری‌های راهبردی است، با توجه به جدول (SFAS) این فرصت را دارد که کلیه عوامل SWOT را محدود به تعداد کمتری کند. این کار با بررسی دوباره وزن‌های هریک از جداول عوامل IFE و EFE انجام می‌گیرد. جدول (۵) خلاصه تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک، فهرستی از عوامل استراتژیک خارجی و داخلی پیوندهای روستایی- شهری مؤثر بر امنیت غذایی - خانوارهای روستایی در قالب جدول SFAS است. این جدول مهم‌ترین عوامل را شامل می‌شود و به عنوان مبنا و پایه‌ای در تدوین راهبردها مورد استفاده قرار می‌گیرد. چگونگی تنظیم جدول SFAS به شرحی که در ادامه ذکر می‌گردد:

- ❖ در ستون عوامل راهبردی (ستون ۱)، مهم‌ترین اقلام موجود در دو جدول تجزیه و تحلیل عوامل داخلی و خارجی، فهرست می‌گردند و سپس مشخص می‌شود که کدام یک SWOT هستند.
- ❖ در ستون وزن (ستون دوم)، تمام وزن‌های مربوط به تمام عوامل استراتژیک داخلی و خارجی وارد می‌گردند؛ مانند جداول قبلی، در جدول خلاصه تجزیه عوامل استراتژیک خارجی و داخلی، جمع کل ستون این جدول ۱ است.
- ❖ در ستون رتبه‌بندی (ستون ۳)، این رتبه‌بندی اغلب (نه همیشه) همان رتبه‌بندی ذکر شده در جداول خلاصه تجزیه و تحلیل عوامل خارجی و داخلی است.
- ❖ در ستون امتیاز وزنی (ستون ۴)، امتیازهای وزنی به همان روش مورد استفاده در جداول قبلی (ستون ۲ * ستون ۳) محاسبه می‌شود.

بر اساس یافته‌های جدول (۵) تعداد ۴ نقطه قوت برتر در میان ۱۷ عامل شناسایی گردید و در بین آن‌ها «امید به آینده مطلوب و کاهش نرخ هزینه‌های مواد غذایی خانوارهای روستایی» با کسب امتیاز ۰/۲۰۵ در رتبه اول قرار گرفته است. از بین ۱۲ عامل به عنوان نقاط ضعف موجود در پیوندهای روستایی- شهری مؤثر بر امنیت غذایی خانوارهای پیراشهری شهر دهدشت نیز ۳ عامل به عنوان نقاط ضعف برتر انتخاب شدند و «عدم توجه به تغییرات شدید تکنولوژیکی و عصر اطلاعات در راستای رسانه‌ای کردن محصولات کشاورزی و غذایی» با کسب امتیاز ۰/۱۳۸ در رتبه اول قرار گرفته است.

در بین عوامل خارجی نیز از ۱۷ عامل فرصت شناسایی شده، ۴ عامل به عنوان فرصت‌های برتر معرفی شده و «راه‌اندازی سامانه پشتیبانی تولید محصولات کشاورزی (کود، سهم، نهال، بذر، ادوات کشاورزی) در شهرها در راستای امنیت غذایی در پیوندهای روستایی- شهری مؤثر بر امنیت غذایی» با کسب امتیاز ۰/۲۲۲ در مقام اول قرار دارد. از ۱۰ عامل شناسایی شده به عنوان تهدیدها نیز ۳ عامل به عنوان تهدیدهای برتر معرفی شدند که «مهاجرت قشر جوان بانگیزه اقتصادی و مراجعه به شهر جهت اشتغال فصلی دائمی» با کسب امتیاز ۰/۱۶۵ در رتبه اول قرار دارد.

جدول ۵. خلاصه تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک (SFAS) پیوندهای روستایی- شهری مؤثر بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی

کد	خلاصه تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک (SFAS)	وزن	رتبه	امتیاز وزنی
S۲	امید به آینده مطلوب و کاهش نرخ هزینه‌های مواد غذایی خانوارهای روستایی	۰/۰۵۲	۳/۹۵	۰/۲۰۵
S۱	حضور متخصصان شهری در فرآوری محصولات کشاورزی در جهت بهبود امنیت غذایی	۰/۰۴۷	۳/۹۵	۰/۱۸۵
S۸	برخورداری از قدرت ریسک و ورود اهالی روستا به فعالیت‌های جدید در راستای امنیت غذایی	۰/۰۴۴	۳/۹۴	۰/۱۷۲
S۱۶	تنوع‌بخشی به منابع درآمدی خانوارهای روستایی و وجود فرصت‌های پس‌انداز	۰/۰۴۱	۳/۹۵	۰/۱۶۴
W۱۱	عدم توجه به تغییرات شدید تکنولوژیکی و عصر اطلاعات در راستای رسانه‌ای کردن محصولات کشاورزی و غذایی	۰/۰۴۶	۲/۹۹	۰/۱۳۸
W۱	نبود بستری مناسب جهت استفاده از نیروی جوان و متخصصین در فرایندهای مختلف تولید محصولات کشاورزی	۰/۰۴۶	۲/۹۵	۰/۱۳۶
W۳	کمبود زمینه‌های مناسب برای ماندگاری تحصیل کرده‌های دانشگاهی به‌ویژه کشاورزی در روستا	۰/۰۴۵	۲/۹۶	۰/۱۳۴
O۱	راه‌اندازی سامانه پشتیبانی تولید محصولات کشاورزی (کود، سهم، نهال، بذر، ادوات کشاورزی) در راستای امنیت غذایی	۰/۰۵۶	۳/۹۹	۰/۲۲۲

کد	خلاصه تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک (SFAS)	وزن	رتبه	امتیاز وزنی
O۳	کاهش فساد اداری و زمینه سازی برای اختصاص بودجه مناسب در بخش محصولات کشاورزی و صنایع روستایی؛	۰/۰۵۱	۳۹۸	۰/۲۰۳
O۱۱	تشویق و فرهنگ سازی برای ارتقای فناوری های کاشت، داشت و برداشت محصول	۰/۰۴۹	۴۰۵	۰/۲۰۰
O۸	اعتماد به کارشناسان و متخصصان در امور بیمه و ارزیابی میزان خسارت به محصولات دامی و زراعی؛	۰/۰۴۹	۴۰۳	۰/۱۹۹
T۲	مهاجرت قشر جوان بانگیزه اقتصادی و مراجعه به شهر جهت اشتغال فصلی دائمی	۰/۰۵۶	۲۹۷	۰/۱۶۵
T۷	توجه پایین به امر سرمایه گذاری در تولید ابزار و استفاده از ماشین آلات مکانیزه در بخش کشاورزی؛	۰/۰۳۳	۳۹۹	۰/۱۳۲
T۳	زیرساخت های نامناسب در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و آموزش استفاده از آن ها برای فروش محصولات روستایی	۰/۰۴۰	۲۹۶	۰/۱۱۸

مأخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۲

• تعیین و تطبیق استراتژی ها

در این مرحله، فرصت ها و تهدیدهای شناسایی شده در مرحله ارزیابی محیط خارجی را در ستون های ماتریس SWOT قرار می گیرند. همچنین، قوت ها و ضعف های شناسایی شده در مرحله ارزیابی محیط داخلی را نیز در ستون های ماتریس قرار می گیرند. سپس، نقاط قوت داخلی و فرصت های خارجی، نقاط قوت داخلی و تهدیدهای خارجی، نقاط ضعف داخلی و فرصت های خارجی و نقاط ضعف داخلی و تهدیدهای خارجی را با یکدیگر مقایسه می شود و نتایج آن ها را به ترتیب در جداول SWOT شامل راهبردهای قوت-فرصت (SO)، ضعف-فرصت (WO)، قوت-تهدید (ST) و ضعف-تهدید (WT) درج می گردد. جدول ۶ به عنوان یک ابزار برای تدوین و ترتیب بندی استراتژی ها استفاده می شوند.

جدول ۶. ماتریس سوات (SWOT)

شرح	فهرست قوت ها (S)	فهرست ضعف ها (W)
فهرست فرصت ها (O)	ناحیه ۱ (SO) راهبردهای تهاجمی	ناحیه ۳ (WO) راهبردهای محافظه کارانه
فهرست تهدیدها (T)	ناحیه ۲ (ST) راهبردهای تنوع	ناحیه ۴ (WT) راهبردهای تدافعی

مأخذ: الماسی و دورفرد، ۱۳۹۰: ۱۰۴

در اجرای استراتژی های SO، می توان از نقاط قوت داخلی برای بهره برداری حداکثری از فرصت های خارجی استفاده نمود. در اجرای استراتژی های ST، سعی می شود با استفاده از نقاط قوت داخلی، تأثیر منفی تهدیدهای خارجی کاهش یابد. همچنین، هدف از استراتژی های WO، استفاده از فرصت های خارجی برای جبران نقاط ضعف است. در بعضی موارد، ممکن است فرصت های مناسبی در خارج از محدوده وجود داشته باشد؛ اما به دلیل وجود ضعف های داخلی نتوان از آن فرصت ها بهره برداری شود. هدف از استراتژی های WT، کاهش نقاط ضعف داخلی و پرهیز از تهدیدهای خارجی است. در مواردی که عوامل بیشتری در این بخش تمرکز داشته باشند و وضعیت مناسبی نداشته باشند، در موقعیت مخاطره آمیز قرار خواهند گرفت. باید توجه داشت که در شرایط محیطی خاص، یک استراتژی به تنهایی کافی نیست تا به موفقیت برسد؛ بنابراین، هدف از ماتریس SWOT، تعیین راهبردهای قابل اجرا است و تمامی راهبردهایی که در این ماتریس آورده می شوند، قابل انتخاب و اجرا نخواهند بود (جدول ۷).

جدول ۷. تعیین و تطبیق استراتژی ها پیوندهای روستایی- شهری مؤثر در امنیت غذایی نواحی پیراشهری

استراتژی	راهبرد	شرح استراتژی	ترکیب عوامل مورد نظر
فرصت ها (O)	SO _۱	استفاده از دانش متخصصان شهری و روستایی در جهت حفاظت از ظرفیت های محیطی و چگونگی استفاده از سیستم های نوین آبیاری و فراهم آوردن بستر مناسب در روستاها برای حمایت های دولتی در راستای امنیت غذایی	O _۳ ، O _۶ ، O _۷ ، O _{۱۵}
	SO _۲	اعطای تسهیلات و اعتبارات به زیرساخت های حوزه فناوری و اطلاعات در روستاها، حذف واسطه ها و فروش محصولات زراعی و دامی و چگونگی برقراری ارتباط بین خریداران و فروشندگان محصولات دامی	O _۹ ، O _{۱۰} ، O _{۱۴}
			S _۱ ، S _{۱۵}
			S _۳ ، S _{۱۰} ، S _{۱۲}

1. Strengths Opportunities (SO)
2. Weaknesses Opportunities (WO)

3. Strengths Threats (ST)
4. Weaknesses Threats (WT)

استراتژی	راهبرد	شرح استراتژی	ترکیب عوامل مورد نظر
	SO _۳	راهاندازی سامانه پشتیبانی تولید محصولات کشاورزی و ایجاد مراکز نگهدارنده و عرضه کننده محصولات	O _۱ , O _۲ , S _۳ , S _۵ , S _۶ , S _۷
	SO _۴	افزایش اعتماد اجتماعی و عدالت اجتماعی به‌ویژه اعتماد به نخبگان و تحصیل کرده‌های برای دستیابی به مواد غذایی	S _۸ , S _۹ , S _{۱۳} , S _{۱۴} , O _۸ , O _۲
	SO _۵	اصلاح شبکه‌های راه‌های ارتباطی بین شهر و روستا و آگاهی از قیمت بازار جهت تنوع‌بخشی به محصولات	S _۲ , S _{۱۱} , S _{۱۶} , O _۴ , O _۵ , O _{۱۷}
	SO _۶	افزایش سطح فرهنگ و فرهنگ‌سازی جهت استقرار برنامه‌ریزی استراتژیک، آینده‌پژوهی و الزامات اجرایی آن در بخش کشاورزی و محصولات غذایی در راستای امنیت غذایی	S _{۱۷} , O _{۱۱} , O _{۱۲} , O _{۱۳} , O _{۱۶}
	ST _۱	استفاده از سرمایه‌گذاران و متخصصین در جهت ایجاد مراکز نگهدارنده (سردخانه، بسته‌بندی) و مراکز عرضه کننده محصولات، مشاوره و بهبود عملکرد نامناسب مدیران محلی و جلوگیری از مهاجرت قشر جوان، ایجاد روحیه کارآفرینی، راهاندازی صندوق اعتبارات و تعاونی‌ها و ترویج کسب‌وکارهای جدید محلی در راستای امنیت غذایی	S _۱ , S _۴ , S _۵ , S _۶ , S _۷ , S _{۱۵} , S _{۱۶} , T _۱ , T _۲ , T _۷ , T _۸
نوع - قوت‌ها / تهدیدها (ST)	ST _۲	فراهم نمودن زیرساخت‌های در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات جهت شیوه نوین بازاریابی، تبلیغ جذب ایده‌های خلاق محصولات کشاورزی، تبادل اطلاعات از تولید محصولات غذایی طبیعی و ارگانیک و آموزش استفاده از آن‌ها برای فروش محصولات روستایی در راستای امنیت غذایی	S _۳ , S _{۱۱} , S _{۱۱} , S _{۱۲} , T _۲ , T _۴ , T _۱
	ST _۳	برگزاری کارگاه‌های آموزشی در زمینه بلایای طبیعی وجود آفات و بیماری‌های خاص زراعی و دامی و اصلاح بافت فیزیکی خاک و حفاظت از اراضی مناسب کشاورزی، نوع خاک و کشت محصول با توجه به شرایط آب‌وهوا منطقه در راستای امنیت غذایی	S _۳ , S _۵ , S _۶ , S _۷ , T _۵ , T _۶ , T _{۱۰}
	ST _۴	توجه ویژه به امر سرمایه‌گذاری در تولید ابزار و ماشین‌آلات مکانیزه در بخش کشاورزی و ایجاد مراکز نگهدارنده و عرضه کننده محصولات کشاورزی همچنین راهاندازی تعاونی‌ها و صندوق اعتبارات باهدف مدیریت زمان و هزینه در راستای امنیت غذایی	S _۱ , S _۲ , S _۴ , S _۵ , S _۶ , S _۷ , T _۴ , T _۷ , T _۸
	ST _۵	افزایش آگاهی‌های مردمی در زمینه اعتماد اجتماعی، تغییر در نگرش ساکنین روستا و سازمان‌دهی مردم در قالب تشکلهای مردم‌نهاد و تقویت روحیه کار جمعی، افزایش مشارکت‌های مردمی و تقویت قدرت ریسک مردم روستا جهت ورد به فعالیت‌های جدید در راستای امنیت غذایی	S _۸ , S _۹ , S _{۱۳} , S _{۱۴} , S _{۱۷} , T _۱ , T _۲ , T _۸ , T _۹
	WO _۱	بهره‌گیری از دانش و توانمندی افراد تحصیل کرده روستایی و متخصصین شهری، گروه‌های مردم‌نهاد و نهادهای دولتی همچنین اعتماد به کارشناسان و متخصصان در امور بیمه، در راستای تنوع‌بخشی به فعالیت‌های دامی و زراعی و راهاندازی فعالیت‌های غیر کشاورزی (صنایع دستی و ...) در راستای امنیت غذایی	W _۱ , W _۲ , W _۳ , W _۴ , W _۵ , O _۲ , O _۳ , O _۶ , O _۷ , O _۸ , O _{۱۵}
محافظه کارانه - ضعف‌ها / فرصت‌ها (WO)	WO _۲	دسترسی به شبکه‌های ارتباطی و پهنای باند اینترنت مناسب با تمرکز بر بهره‌گیری از روش‌های نوین بازاریابی و فروش محصولات دامی و زراعی در راستای امنیت غذایی	W _۳ , W _۸ , W _{۱۰} , W _{۱۱} , O _۵ , O _۹ , O _{۱۰} , O _{۱۴} , O _{۱۷}
	WO _۳	توانمندسازی جامعه محلی و سازمان‌های مرتبط در خصوص کاهش اثرات سوانح طبیعی به محصولات دامی و زراعی و منابع در معرض خطر و افزایش سطح آگاهی مردم برای مدیریت بحران در جهت کاهش اثرات احتمالی بلایای طبیعی در راستای امنیت غذایی	W _۷ , W _۸ , W _۹ , W _{۱۲} , O _۴ , O _۵ , O _۷ , O _۸ , O _{۱۶}
	WO _۴	آموزش و فرهنگ‌سازی جامع محلی در زمینه چگونگی کاشت و برداشت محصولات غذایی باکیفیت و ارگانیک متناسب با نیاز بازارهای داخلی و خارجی در راستای بهبود امنیت غذایی	W _۶ , W _۷ , W _۸ , W _{۱۰} , O _۱ , O _{۱۱} , O _{۱۲} , O _{۱۳}
	WT _۱	برگزاری کارگاه‌ها و نشست‌هایی برای تغییر رویکرد و نگرش نیروی‌های جوان متخصص شهری روستایی و مدیران محلی و جلوگیری از مهاجرت افراد تحصیل کرده روستایی و ماندگاری آن‌ها در روستا جهت تقویت روحیه کارآفرینی و ترویج کسب‌وکارهای جدید محلی در راستای امنیت غذایی	W _۱ , W _۳ , W _۴ , W _۵ , T _۱ , T _۲ , T _۵ , T _۹
تهدیدها (WT)	WT _۲	اصلاح بافت فیزیکی خاک و جلوگیری از آلودگی و خراب شدن زمین‌های حاصلخیز مناسب کشاورزی، از طریق انجام عملیات تسطیح و خاک‌ورزی در اراضی آسیب‌دیده در برابر بلایای طبیعی و یکپارچه کردن زمین‌های کشاورزی قطع شده در راستای امنیت غذایی	W _۴ , W _۷ , W _۸ , W _۹ , W _{۱۲} , T _۲ , T _۴ , T _۵ , T _{۱۰}

ترکیب عوامل مورد نظر	شرح استراتژی	راهبرد	استراتژی
$W_7, W_8, W_9, W_{10}, W_{11}$ T_1, T_2, T_3, T_4, T_5	استقبال کردن از سرمایه‌دار و متخصصین شهری و روستایی و همکاری مردم جامع محلی از متخصصین و سرمایه‌داران شهری و روستایی در راه انداختن کسب‌وکارهای جدید و حمایت کردن از ایده‌های متخصصین در جهت فرآوری و تنوع محصولات دامی، باغی و زراعی در راستای امنیت غذایی	WT ₃	
$W_6, W_7, W_8, W_9, W_{10}, W_{11}$ T_2, T_{10}	افزایش آگاهی، آموزش و مشارکت جامعه محلی جهت تنوع تولید محصولات دامی و زراعی در راستای نیاز بازار همچنین آموزش و آگاهی سازی کشاورزان نسبت به تغییرات شدید تکنولوژی و عصر ارتباطات در جهت متنوع کردن محصولات دامی، زراعی و باغی در راستای امنیت غذایی	WT ₄	

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

• تشکیل ماتریس داخلی و خارجی و اولویت‌های اجرایی

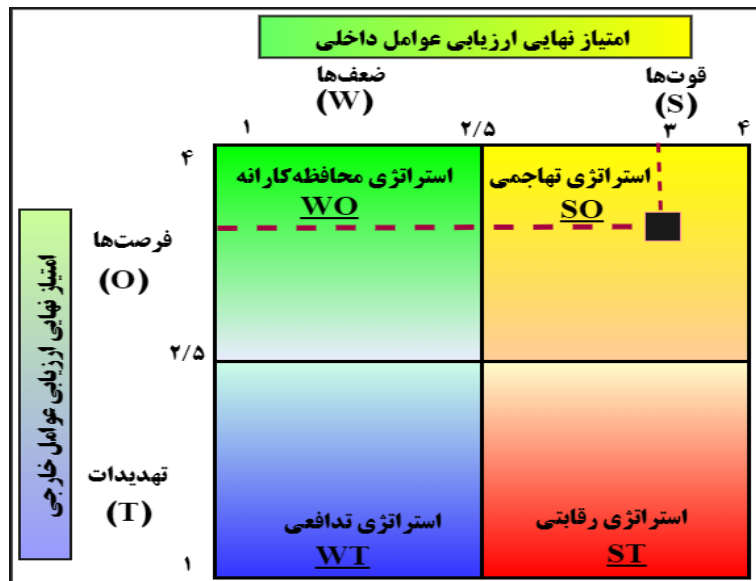
ماتریس استراتژی‌ها و اولویت‌های اجرایی بر اساس استقرار داده‌ها در دو بعد اصلی شکل می‌گیرد: جمع امتیاز نهایی ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE) که بر روی محور X ها نشان داده می‌شود. جمع امتیاز نهایی ماتریس ارزیابی عوامل خارجی (EFE) که بر روی محور Y ها نشان داده می‌شود. در این ماتریس، امتیازات در یک طیف دویخی قوی (۲/۵ تا ۴) و ضعیف (۱ تا ۲/۵) طبقه‌بندی می‌شود. در ماتریس موردنظر، چنانچه موقعیت منطقه مورد مطالعه از نظر امتیازات عوامل داخلی و خارجی در ناحیه اول نمودار باشد، استراتژی تهاجمی، اگر در ناحیه دوم باشد، استراتژی تنوع (رقابتی)، چنانچه در خانه سوم باشد، استراتژی محافظه‌کارانه و سرانجام اگر در ناحیه چهارم باشد، استراتژی تدافعی پیشنهاد می‌گردد. چون جمع امتیاز نهایی عوامل داخلی بر روی محور X ها، ۳/۱۸ و جمع امتیاز حاصل از عوامل خارجی بر روی محور Y ها، ۳/۲۵ است؛ بنابراین اصول مدیریت استراتژیک، موقعیت منطقه مورد مطالعه در ناحیه اول نمودار تعیین می‌شود که با استراتژی تهاجمی سازگار خواهد بود و در ماتریس برنامه‌ریزی کمی استراتژیک، استراتژی‌های این منطقه با ترکیبی از استراتژی‌های دو منطقه احتمالی آن (SO) و (ST) همخوانی خواهد داشت (شکل ۲).

• تهیه ماتریس راهبردهای کمی استراتژیک (QSPM)^۳ مرحله تصمیم‌گیری

تصمیم‌گیری در مورد استراتژی‌های مناسب و قابل قبول از طریق تجدیدنظر و تحلیل علمی و قضاوت شهودی صورت می‌گیرد. برای تعیین امتیاز نهایی هر راهبرد، از ماتریس برنامه‌ریزی راهبردی کمی استفاده می‌شود. این ماتریس به عنوان یک ابزار برای ترتیب‌بندی و تدوین راهبردها استفاده می‌شود. در اجرای ماتریس برنامه‌ریزی راهبردی کمی، از تحلیل مرحله اول و نتایج مقایسه عوامل داخلی و خارجی در مرحله دوم استفاده می‌شود تا راهبردهای قابل اجرا و عینی مشخص شوند. با استفاده از این ماتریس، می‌توان به صورت عینی بهترین راهبردها را شناسایی کرد و امکان‌پذیری راهبردهای مختلف را تعیین کرد. برای استفاده از ماتریس QSPM، در مرحله اول فرصت‌ها و تهدیدات خارجی و قوت‌ها و ضعف‌های داخلی را در ستون سمت راست ماتریس قرار می‌دهیم. این اطلاعات باید مستقیماً از ماتریس‌های EFE و IFE مشخص شوند. در مرحله دوم، برای هر عامل بحرانی موفقیت (داخلی و خارجی)، امتیازی در نظر گرفته می‌شود. این امتیازات با توجه به ماتریس‌های IFE و EFE تعیین می‌شوند و در ستون دوم ماتریس QSPM قرار می‌گیرند. در مرحله سوم، با در نظر گرفتن مرحله دوم، استراتژی‌های قابل اجرا و عینی تعیین می‌شوند و در ردیف‌های بالای ماتریس QSPM قرار می‌گیرند. در مرحله چهارم، با ترکیب و تلفیق امتیازهای جذابیت (AS)^۴، استراتژی‌های جذابیت نسبی تعیین می‌شود و آن‌ها را به صورت مقادیر عددی که نشان‌دهنده جذابیت نسبی هر استراتژی هستند، تعریف می‌کنند. امتیاز جذابیت با در نظر گرفتن هم‌زمان عوامل بحرانی و موفقیت و طرح این سؤال حاصل می‌شود که «آیا این عامل در انتخاب استراتژی مذکور اثر می‌گذارد؟» پاسخ داده شده اگر مثبت باشد در یک کلاس‌بندی بین عدم جذابیت تا بسیار جذاب از امتیاز (۱ تا ۴) قرار می‌گیرد. در مرحله پنجم جمع امتیاز جذابیت را به دست آورده، این کار با ضرب امتیاز هر عامل در امتیاز جذابیت در هر ردیف حاصل می‌شود و نشان‌دهنده جذابیت نسبی آن استراتژی است. امتیاز بالاتر به معنای جذابیت بیشتر آن استراتژی هست. در پایان استراتژی‌های انتخاب شده بر اساس ماتریس (SWOT) و نتایج جدول QSPM، با توجه به جمع نمره جذابیت و اولویت هر کدام از آن‌ها طبقه‌بندی می‌شوند (جدول ۸).

1. Internal Factor Evaluation (IFE)
2. External Factor Evaluation (EFE)

3. Quantitative Strategic Planning Matrix
4. Attractive Scores

شکل ۲. ماتریس استراتژی‌ها و اولویت‌های اجرایی سوات (مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲)

جدول ۸. ماتریس برنامه‌ریزی کمی استراتژیک راهبردهای تهاجمی اثرگذاری پیوندهای روستایی- شهری مؤثر بر امنیت غذایی

عوامل داخلی و خارجی		ضریب ارجحیت	استراتژی ۱		استراتژی ۲		استراتژی ۳		استراتژی ۴		استراتژی ۵		استراتژی ۶	
			امتیاز نهایی	امتیاز نهایی	امتیاز نهایی	امتیاز نهایی	امتیاز نهایی	امتیاز نهایی	امتیاز نهایی	امتیاز نهایی	امتیاز نهایی	امتیاز نهایی	امتیاز نهایی	امتیاز نهایی
قوت‌ها (S)	S۱	۰/۰۴۷	۴	۰/۱۸۷	۳	۰/۱۴۰	۲	۰/۰۹۳	۱	۰/۰۴۷	۳	۰/۱۴۰	۰	۰
	S۲	۰/۰۵۲	۰	۰	۴	۰/۲۰۸	۱	۰/۰۵۲	۱	۰/۰۵۲	۲	۰/۱۰۴	۰	۰
	S۳	۰/۰۴۰	۰	۰	۴	۰/۱۶۰	۰	۰	۲	۰/۰۸۰	۲	۰/۰۸۰	۰	۰
	S۴	۰/۰۳۵	۲	۰/۰۶۹	۳	۰/۱۰۴	۴	۰/۱۳۹	۲	۰/۰۶۹	۳	۰/۱۰۴	۰/۰۳۵	۱
	S۵	۰/۰۳۰	۲	۰/۰۶۱	۳	۰/۰۹۱	۴	۰/۱۲۲	۱	۰/۰۳۰	۲	۰/۰۶۱	۰/۰۶۱	۲
	S۶	۰/۰۳۴	۲	۰/۰۶۷	۰	۰	۴	۰/۱۳۴	۰	۰	۲	۰/۰۶۷	۰/۰۳۴	۱
	S۷	۰/۰۳۹	۰	۰/۰۷۹	۲	۰/۰۷۹	۴	۰/۱۵۷	۰	۰	۰	۰	۰/۰۷۹	۲
	S۸	۰/۰۴۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴	۰/۱۷۴	۱	۰/۰۴۴	۰/۱۳۱	۳
	S۹	۰/۰۲۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴	۰/۱۱۱	۰	۰	۰/۰۲۸	۱
	S۱۰	۰/۰۴۱	۰	۰	۴	۰/۱۶۶	۰	۰	۰	۰	۱	۰/۰۴۱	۰/۰۴۱	۱
	S۱۱	۰/۰۳۵	۰	۰	۴	۰/۱۴۱	۰	۰	۲	۰/۰۷۰	۰	۰	۰/۱۴۱	۴
	S۱۲	۰/۰۲۵	۰	۰	۴	۰/۱۰۱	۰	۰	۲	۰/۰۵۰	۱	۰/۰۲۵	۰/۱۰۱	۴
	S۱۳	۰/۰۲۹	۳	۰/۰۸۸	۱	۰/۰۲۹	۰	۰	۴	۰/۱۱۸	۰	۰	۰/۱۱۸	۴
	S۱۴	۰/۰۲۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴	۰/۰۹۷	۱	۰/۰۲۴	۰/۰۹۷	۴
	S۱۵	۰/۰۲۵	۴	۰/۰۹۹	۰	۰	۱	۰/۰۲۵	۳	۰/۰۷۴	۰	۰	۰/۰۴۹	۲
	S۱۶	۰/۰۴۱	۰	۰	۲	۰/۰۸۳	۰	۰	۱	۰/۰۴۱	۲	۰/۰۸۳	۰/۱۲۴	۳
	S۱۷	۰/۰۲۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳	۰/۰۶۰	۰	۰	۰/۰۴۰	۲
ضعف‌ها (W)	W۱	۰/۰۴۶	۱/۵	۰/۰۶۹	۱	۰/۰۴۶	۰	۰	۲	۰/۰۹۲	۱	۰/۰۴۶	۰/۰۴۶	۱
	W۲	۰/۰۳۴	۲	۰/۰۶۷	۲	۰/۰۶۷	۱	۰/۰۳۴	۱	۰/۰۳۴	۰	۰	۰	۰
	W۳	۰/۰۴۵	۰	۰	۲	۰/۰۹۰	۱/۵	۰/۰۶۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	W۴	۰/۰۳۹	۳	۰/۱۱۷	۱/۵	۰/۰۵۸	۲	۰/۰۷۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	W۵	۰/۰۲۶	۲	۰/۰۵۱	۰	۰	۳	۰/۰۷۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰

عوامل داخلی و خارجی		ضریب ارجحیت		استراتژی ۱		استراتژی ۲		استراتژی ۳		استراتژی ۴		استراتژی ۵		استراتژی ۶	
				امتیاز	وزن	امتیاز	وزن	امتیاز	وزن	امتیاز	وزن	امتیاز	وزن	امتیاز	وزن
فرصت‌ها (O)	W۶	۰/۰۲۰	۰/۰۲۰	۱	۰/۰۲۰	۲	۰/۰۴۱	۲	۰/۰۴۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	W۷	۰/۰۳۳	۰/۰۳۳	۰	۰	۱	۰/۰۳۳	۲	۰/۰۶۶	۱	۰/۰۳۳	۰	۰	۰	۰
	W۸	۰/۰۳۶	۰/۰۳۶	۰	۰	۳	۰/۱۰۹	۰	۰	۰	۰	۱	۰/۰۳۶	۰/۰۳۶	۱
	W۹	۰/۰۲۴	۰/۰۴۷	۲	۲/۵	۰/۰۵۹	۰/۰۵۹	۰	۰	۱	۰/۰۲۴	۰	۰	۰	۰
	W۱۰	۰/۰۳۶	۰/۰۵۴	۱/۵	۰/۰۵۴	۱	۰/۰۳۶	۱/۵	۰/۰۵۴	۰	۰	۱	۰/۰۳۶	۰/۰۳۶	۱
	W۱۱	۰/۰۴۶	۰/۰۴۶	۱	۰/۰۴۶	۲	۰/۰۹۲	۲	۰/۰۹۲	۱	۰/۰۴۶	۰	۰	۰	۰
	W۱۲	۰/۰۲۶	۰/۰۲۶	۰	۰	۱	۰/۰۲۶	۲	۰/۰۵۱	۲	۰/۰۵۱	۱	۰/۰۲۶	۰/۰۲۶	۱
	O۱	۰/۰۵۶	۰/۰۵۶	۰	۰	۰	۰	۱/۵	۰/۰۸۳	۱	۰/۰۵۶	۰	۰	۰	۰
	O۲	۰/۰۴۴	۰/۰۴۴	۰	۰	۰	۰	۲	۰/۰۸۸	۱/۵	۰/۰۶۶	۱	۰/۰۴۴	۰/۰۴۴	۱
	O۳	۰/۰۵۱	۰/۰۵۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲/۵	۰/۱۲۸	۰	۰	۰	۰
	O۴	۰/۰۳۸	۰/۰۳۸	۱	۰/۰۳۸	۰	۰	۰	۰	۲	۰/۰۷۶	۱	۰/۰۳۸	۰/۰۳۸	۱
	O۵	۰/۰۲۹	۰/۰۵۷	۲	۱/۵	۰/۰۴۳	۰/۰۴۳	۰	۰	۲	۰/۰۵۷	۱/۵	۰/۰۴۳	۰	۰
	O۶	۰/۰۳۸	۰/۰۳۸	۰	۰	۲	۰/۰۷۶	۰	۰	۲	۰/۰۷۶	۲	۰/۰۷۶	۰	۰
	O۷	۰/۱۰۲	۰/۱۰۲	۰	۰	۱	۰/۰۲۱	۰	۰	۱	۰/۰۲۱	۲	۰/۰۴۳	۰	۰
	O۸	۰/۰۴۹	۰/۰۹۹	۲	۰/۰۹۹	۱	۰/۰۴۹	۱	۰/۰۴۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	O۹	۰/۰۲۹	۰/۰۲۹	۱	۰/۰۲۹	۲	۰/۰۵۸	۱	۰/۰۲۹	۰	۰	۰	۰	۰/۰۲۹	۱
	O۱۰	۰/۰۴۰	۳/۵	۳/۵	۰/۱۴	۳	۰/۱۲۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	O۱۱	۰/۰۴۹	۰/۰۹۹	۲	۰/۰۹۹	۴	۰/۱۹۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	O۱۲	۰/۰۳۰	۰/۰۳۰	۱	۰/۰۳۰	۱	۰/۰۳۰	۱	۰/۰۳۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
تهدیدها (T)	O۱۳	۰/۰۴۴	۱/۵	۱/۵	۰/۰۶۶	۲	۰/۰۸۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	O۱۴	۰/۰۳۱	۰	۰	۰	۳	۰/۰۹۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	O۱۵	۰/۰۲۴	۰	۰	۰	۲	۰/۰۴۸	۰	۰	۲	۰/۰۴۸	۱	۰/۰۲۴	۰	۰
	O۱۶	۰/۰۴۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۰/۰۹۲	۱	۰/۰۴۶	۰	۰
	O۱۷	۰/۰۲۶	۰/۰۲۶	۱	۰/۰۲۶	۰	۰	۰	۰	۱/۵	۰/۰۳۹	۱	۰/۰۲۶	۰	۰
	T۱	۰/۰۴۵	۰/۰۹۱	۲	۰/۰۹۱	۰	۰	۰	۰	۲	۰/۰۹۱	۲	۰/۰۹۱	۰	۰
	T۲	۰/۰۵۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰/۰۵۶	۱	۰/۰۵۶	۰	۰
	T۳	۰/۰۴۰	۰/۰۴۰	۱	۰/۰۴۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۰/۰۸۰	۰	۰
	T۴	۰/۰۳۵	۰/۰۷۰	۲	۰/۰۷۰	۰	۰	۲	۰/۰۷۰	۰	۰	۱	۰/۰۳۵	۰	۰
	T۵	۰/۰۲۷	۰/۰۸۲	۳	۰/۰۸۲	۱	۰/۰۲۷	۳	۰/۰۸۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	T۶	۰/۰۲۲	۲/۵	۲/۵	۰/۰۵۵	۲	۰/۰۴۴	۱	۰/۰۲۲	۰	۰	۱	۰/۰۲۲	۰	۰
	T۷	۰/۰۳۳	۰/۰۶۶	۲	۰/۰۶۶	۱	۰/۰۳۳	۲	۰/۰۶۶	۲	۰/۰۶۶	۲	۰/۰۶۶	۰	۰
	T۸	۰/۰۳۵	۰/۱۰۶	۳	۰/۱۰۶	۲	۰/۰۷۱	۰	۰	۱	۰/۰۳۵	۱	۰/۰۳۵	۰	۰
	T۹	۰/۰۳۳	۱/۵	۱/۵	۰/۰۵۰	۱	۰/۰۳۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	T۱۰	۰/۰۲۷	۰/۰۵۵	۲	۰/۰۵۵	۳	۰/۰۸۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جمع		۲/۳۲۱	۳/۰۷۶	۱/۸۰۲	۲/۲۶۱	۱/۵۷۵	۱/۳۵۳								

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

جدول (۸) نشان می‌دهد که از بین ۶ استراتژی مهم شکل‌گیری پیوندهای روستایی- شهری مؤثر بر امنیت غذایی خانوارهای پیراشهری شهر دهدشت استراتژی (SO۲) از سوی کارشناسان به عنوان مطلوب‌ترین استراتژی شناخته شده است. این استراتژی شامل، اعطای تسهیلات و اعتبارات به زیرساخت‌های حوزه فناوری و اطلاعات در روستاها با هدف نوآوری و شیوه نوین بازاریابی،

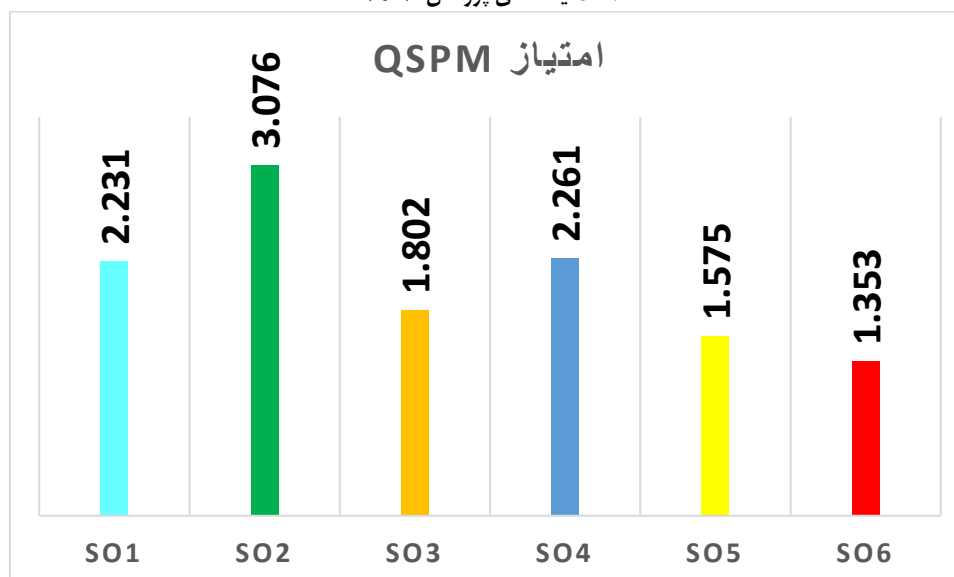
حذف واسطه‌ها و فروش محصولات زراعی و دامی و چگونگی برقراری ارتباط بین خریداران و فروشندگان محصولات دامی و زراعی در راستای بهبود امنیت غذایی است.

همچنین؛ نتایج حاصل از جدول شماره ۹ و نمودار ۱ بیانگر این است که از بین راهبرد مورد ارزیابی راهبرد «اعطای تسهیلات و اعتبارات به زیرساخت‌های حوزه فناوری و اطلاعات در روستاها با هدف نوآوری و شیوه نوین بازاریابی، حذف واسطه‌ها و فروش محصولات زراعی و دامی و چگونگی برقراری ارتباط بین خریداران و فروشندگان محصولات دامی و زراعی در راستای بهبود امنیت غذایی» با امتیاز ۳/۰۷۶ دارای بیشترین جذابیت و راهبرد «افزایش سطح فرهنگ و فرهنگ‌سازی جهت استقرار برنامه‌ریزی استراتژیک، آینده‌پژوهی و الزامات اجرایی آن در بخش کشاورزی و محصولات غذایی در راستای امنیت غذایی» با امتیاز ۱/۳۵۳ دارای کمترین جذابیت هستند.

جدول ۱۰، اولویت‌بندی نهایی راهبردهای ارائه‌شده در زمینه اثرگذاری پیوندهای روستایی - شهری مؤثر بر امنیت غذایی

رتبه	امتیاز QSPM	راهبرد
۳	۲/۳۲۱	استفاده از دانش متخصصان شهری و روستایی در جهت حفاظت از ظرفیت‌های محیطی (استفاده کشاورزی و دامداری) در روستاها و همچنین چگونگی استفاده از سیستم‌های نوین آبیاری تحت فشار (قطره‌ای) جهت تولید محصولات باکیفیت و فراهم آوردن بستر مناسب در روستاها برای حمایت‌های دولتی در راستای امنیت غذایی
۱	۳/۰۷۶	اعطای تسهیلات و اعتبارات به زیرساخت‌های حوزه فناوری و اطلاعات در روستاها باهدف نوآوری و شیوه نوین بازاریابی، حذف واسطه‌ها و فروش محصولات زراعی و دامی و چگونگی برقراری ارتباط بین خریداران و فروشندگان محصولات دامی و زراعی در راستای بهبود امنیت غذایی
۴	۱/۸۰۲	راه‌اندازی سامانه پشتیبانی تولید محصولات کشاورزی و ایجاد مراکز نگهدارنده و عرضه‌کننده محصولات کشاورزی و مواد غذایی در روستاها در راستای امنیت غذایی
۲	۲/۲۶۱	افزایش اعتماد اجتماعی و عدالت اجتماعی به‌ویژه اعتماد به نخبگان و تحصیل‌کرده‌های برای دستیابی به مواد غذایی کافی و سالم در بین اقشار مردم؛
۵۳	۱/۵۷۵	اصلاح شبکه‌ی راه‌های ارتباطی بین شهر و روستا و آگاهی از قیمت و نوسانات بازار جهت تنوع‌بخشی به محصولات کشاورزی در راستای امنیت غذایی
۶	۱/۳۵۳	افزایش سطح فرهنگ و فرهنگ‌سازی جهت استقرار برنامه‌ریزی استراتژیک، آینده‌پژوهی و الزامات اجرایی آن در بخش کشاورزی و محصولات غذایی در راستای امنیت غذایی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

نمودار ۱. اولویت‌بندی نهایی راهبردهای ارائه‌شده در زمینه اثرگذاری پیوندهای روستایی - شهری مؤثر بر امنیت غذایی،

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

۴- بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که پیوندهای روستایی-شهری در شهرستان کهگیلویه، به ویژه در نواحی پیراشهری دهدشت، می‌تواند تأثیر به‌سزایی بر بهبود امنیت غذایی خانوارهای روستایی داشته باشند. بر اساس تجزیه و تحلیل عوامل داخلی، نقاط قوتی نظیر «امید به آینده مطلوب و کاهش نرخ هزینه‌های مواد غذایی خانوارهای روستایی»، «حضور متخصصان شهری در فرآوری محصولات کشاورزی» و «برخورداری از قدرت ریسک و ورود اهالی روستا به فعالیت‌های جدید» به‌طور خاص در پیوندهای روستایی-شهری شناسایی شدند که می‌توانند به عنوان مزیت‌های عمده در بهبود وضعیت امنیت غذایی عمل کنند. این نقاط قوت به ویژه با توجه به ظرفیت‌های بالقوه‌ای که در انتقال دانش و فناوری از مناطق شهری به روستاها وجود دارد، می‌توانند باعث تحول در فرآیندهای کشاورزی و بهبود پایداری امنیت غذایی در منطقه شوند.

در مقابل، نقاط ضعفی مانند «عدم توجه به تغییرات شدید تکنولوژیکی و عصر اطلاعات»، «نبود بستر مناسب برای استفاده از نیروی جوان و متخصصین» و «کمبود زمینه‌های مناسب برای ماندگاری تحصیل‌کرده‌ها در روستا» از جمله چالش‌هایی هستند که مانع از بهره‌برداری کامل از ظرفیت‌های پیوندهای روستایی-شهری در جهت ارتقاء امنیت غذایی می‌گردند. این نقاط ضعف نیازمند توجه فوری و ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای جذب و نگهداشت نیروی انسانی متخصص و افزایش توانمندی‌های فناوری در روستاها هستند تا بتوان از فرصت‌های موجود به‌طور مؤثر استفاده کرد.

از نتایج به دست آمده از امتیاز داخلی (IFE) و خارجی (EFE) نیز مشخص است که نقاط قوت و فرصت‌های پیش روی پیوندهای روستایی-شهری، بر ضعف‌ها و تهدیدهای موجود غلبه دارند. به ویژه امتیاز ۲/۹۷۳ برای عوامل داخلی و ۲/۹۸۸ برای عوامل خارجی نشان‌دهنده پتانسیل بالای منطقه برای شکل‌گیری پیوندهای مؤثر بر امنیت غذایی است. این آمارها بر اهمیت بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود و کاهش موانع موجود تأکید دارند.

در نهایت، استراتژی‌های پیشنهادی برای بهبود پیوندهای روستایی-شهری در زمینه امنیت غذایی به ویژه با استفاده از ابزارهای برنامه‌ریزی استراتژیک، به‌طور عمده بر اساس رویکردهای تهاجمی طراحی شده‌اند. استراتژی SO۲ که شامل «اعطای تسهیلات و اعتبارات به زیرساخت‌های فناوری و اطلاعات در روستاها»، «نوآوری در شیوه‌های بازاریابی» و «حذف واسطه‌ها» است، از سوی کارشناسان به عنوان بهترین راهبرد شناخته شده است. این استراتژی می‌تواند به بهبود ارتباطات میان خریداران و فروشندگان محصولات کشاورزی و دامی، کاهش هزینه‌ها و افزایش دسترسی به بازارهای جدید کمک کند و به‌طور چشمگیری وضعیت امنیت غذایی را بهبود بخشد.

در مجموع، این پژوهش بر لزوم توجه به ظرفیت‌های بالقوه پیوندهای روستایی-شهری و نیاز به سیاست‌گذاری مناسب در زمینه تقویت زیرساخت‌های فناوری و حمایت از نوآوری‌های کشاورزی تأکید می‌کند تا روند بهبود امنیت غذایی در نواحی روستایی پیراشهری دهدشت سرعت یابد.

۵- سپاس‌گزاری

نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از تمامی اساتید، کارشناسان و مشاوران محترم که با حمایت و همکاری ارزشمند خود نقش به‌سزایی در به سرانجام رسیدن این پژوهش داشتند، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایند.

۶- فهرست منابع

- Abisuga Oyekunle, O. A., & Sirayi, M. (2018). The role of creative industries as a driver for a sustainable economy: A case of South Africa. *Creative Industries Journal*, 11(3), 225-244. <https://doi.org/10.1080/17510694.2018.1480850>
- Adgeh, D. T., & Alemu, Y. T. (2022). The Rural-Urban Linkages under Irrigation Farming Scheme: The Case of Merawi Town and the Watershed of Koga Irrigation Project, Ethiopia. *Journal of Urban Development Studies*, 2(2), 74-87. <http://jms.dlc-ecs.org/index.php/juds/article/view/152>
- Akkoyunlu, S. (2015). The potential of rural-urban linkages for sustainable development and trade. *International Journal of Sustainable Development & World Policy*, 4(2), 20. https://www.researchgate.net/publication/259577244_The_Potential_of_Rural-urban_Linkages_for_Sustainable_Development_and_Trade

- Apine, E., Turner, L. M., Rodwell, L. D., & Bhatta, R. (2019). The application of the sustainable livelihood approach to small scale-fisheries: The case of mud crab *Scylla serrata* in South west India. *Ocean & coastal management*, 170, 17-28. <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2018.12.024>
- Audretsch, D. B., Belitski, M., Chowdhury, F., & Desai, S. (2022). Necessity or opportunity? Government size, tax policy, corruption, and implications for entrepreneurship. *Small Business Economics*, 58(4), 2025-2042. DOI <https://doi.org/10.1007/s11187-021-00497-2>
- Bahiru Bahiru, A., Senapathy, M., & Bojago, E. (2023). Status of household food security, its determinants, and coping strategies in the Humbo district, Southern Ethiopia. *Journal of Agriculture and Food Research*, 11, 100461. <https://doi.org/10.1016/j.jafr.2022.100461>
- Berkhout, E., Sovová, L., & Sonneveld, A. (2023). The Role of Urban–Rural Connections in Building Food System Resilience. *Sustainability*, 15(3), 1818. <https://doi.org/10.3390/su15031818>
- Blekking, J., Waldman, K., Tuholske, C., & Evans, T. (2020). Formal/informal employment and urban food security in Sub-Saharan Africa. *Applied Geography*, 114, 102131. <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2019.102131>
- Cano, J. A., & Tabares, A. (2017). Determinants of university students' entrepreneurial intention: GUESSS Colombia study. *Espacios*, 38(45), 22. <https://www.revistaespacios.com/a17v38n45/a17v38n45p22.pdf>
- Carter, K. N., Lanumata, T., Kruse, K., & Gorton, D. (2010). What are the determinants of food insecurity in New Zealand and does this differ for males and females?. *Australian and New Zealand journal of public health*, 34(6), 602-608. <https://doi.org/10.1111/j.1753-6405.2010.00615.x>
- Cohen, F., Hepburn, C. J., & Teytelboym, A. (2019). Is natural capital really substitutable?. *Annual Review of Environment and Resources*, 44, 425-448. doi/10.1146/annurev-environ-101718-033055
- Debnath, R., & Bardhan, R. (2018). Resource Symbiosis Model through bricolage: A livelihood generation assessment of an Indian village. *Journal of Rural Studies*, 60, 105-121. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.03.010>
- deniyi, D. A., & Dinbabo, M. F. (2019). Factors influencing household food security among irrigation smallholders in North West Nigeria. *J Rev Glob Econ*, 8, 291-304. <http://dx.doi.org/10.6000/1929-7092.2019.08.25>
- Djurfeldt, A. (2016). Multilocal livelihoods and food security in rural Africa. *Journal of International Development*, 27(4), 528-545. <https://doi.org/10.1002/jid.2991>
- Duda, I., Fasse, A., & Grote, U. (2018). Drivers of rural-urban migration and impact on food security in rural Tanzania. *Food Security*, 10, 785-798. <https://doi.org/10.1007/s12571-018-0788-1>
- Ecker, O., & Breisinger, C. (2012). The food security system: A new conceptual framework (No. 1166). International Food Policy Research Institute (IFPRI). <https://ideas.repec.org/p/fpr/ifprid/1166.html>
- Edeh, H. O., & Gyimah-Brempong, K. (2014). Determinants of change and household responses to food insecurity: Empirical evidence from Nigeria (No. 356-2016-18234). <http://dx.doi.org/10.22004/ag.econ.169750>
- Egamberdiev, B., Bobojonov, I., Kuhn, L., & Glauben, T. (2023). Household resilience capacity and food security: evidence from Kyrgyzstan. *Food Security*, 1-22. <https://doi.org/10.1007/s12571-023-01369-1>
- Fajobi, T. A., Raheem, O. A., & Olajide, F. (2023). Food is inevitable but the land is mismanaged: Exploring the impacts of local actors utilization of land resources on food security in Nigeria. *GeoJournal*, 88(1), 971-984. <https://doi.org/10.1007/s10708-022-10670-z>
- Fan, S., Cho, E. E., & Rue, C. (2017). Food security and nutrition in an urbanizing world: A synthesis of the 2017 Global Food Policy Report. *China Agricultural Economic Review*. <https://doi.org/10.1108/CAER-02-2017-0034>
- FAO, IFAD, UNICEF, WFP, & WHO. (2021). The State of Food Security and Nutrition in the World 2021: Transforming food systems for food security, improved nutrition and affordable healthy diets for all. <https://www.google.com/books/edition>
- FAO. (2018b). FAOSTAT Annual population indicator. Retrieved October 3, 2022, from <https://www.fao.org/faostat/en/#data/OA>
- FAO. (2020). Food and Nutrition Security Resilience Programme. Retrieved February 10, 2022, from <http://www.fao.org/emergencies/resources/documents/resources-detail/en/c/1235761/>
- FAO. (2021). Building Resilience for Food Security and Nutrition. Retrieved January 9, 2021, from <http://www.fao.org/neareast/perspectives/building-resilience/en/>
- Félix, K. A., Pascal, H., Anastase, A. H., Houinsou, D., & Armel, G. S. O. (2015). Farmers' perceptions on soil degradation and their socioeconomic determinants in three watersheds of Southern Benin. *Journal of Biology, Agriculture and Healthcare*, 5(22), 29-39. <https://www.researchgate.net/profile/Felix-Kouelo-Southern-Benin.pdf>

- Friedmann, J. (1979). Basic needs, agropolitan development, and planning from below. *World Development*, 7(6), 607-613. [https://doi.org/10.1016/0305-750X\(79\)90096-2](https://doi.org/10.1016/0305-750X(79)90096-2)
- Friel, S., Bowen, K., Campbell-Lendrum, D., Frumkin, H., McMichael, A. J., & Rasanathan, K. (2011). Climate change, noncommunicable diseases, and development: the relationships and common policy opportunities. *Annual review of public health*, 32, 133-147. <https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-071910-140612>
- Giathi, G., Machua, J. M., Gathura, M., Oeba, V. O., & Ingutia, C. (2017). The effects of indole-3-butyric acid (IBA) rooting hormone on the rooting of campor (*ocotea usambarensis*) coppice stem cutting. <https://www.noveltyjournals.com/upload/paper/The%20Effect%20of%20Indole-3-butyric%20acid-956.pdf>
- Higgins, B. (2017). François Perroux. In *Regional economic development* (pp. 31-47). Routledge. <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315103242-2/fran%C3%A7ois-perroux-benjamin-higgins>
- Humberg, K., & Braun, B. (2014). Social business and poverty alleviation: Lessons from Grameen Danone and Grameen Veolia. In *Social business* (pp. 201-223). Springer, Berlin, Heidelberg. DOI 10.1007/978-3-642-45275-8_12
- Hussein, K., & Suttie, D. (2016). IFAD RESEARCH SERIES 5-Rural-urban linkages and food systems in sub-Saharan Africa: the rural dimension. IFAD Research series. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3284460
- Hwalla, N., El Labban, S., & Bahn, R. A. (2016). Nutrition security is an integral component of food security. *Frontiers in life science*, 9(3), 167-172. <https://doi.org/10.1080/21553769.2016.1209133>
- Igwe, P. A., Rahman, M., Odunukan, K., Ochinanwata, N., Egbo, P. O., & Ochinanwata, C. (2020). Drivers of diversification and pluriactivity among smallholder farmers—evidence from Nigeria. *Green Finance*, 2(3), 263-283. <https://doi.org/10.1080/21553769.2016.1209133>
- Ingutia, R., & Sumelius, J. (2022). Determinants of food security status with reference to women farmers in rural Kenya. *Scientific African*, 15, e01114. <https://doi.org/10.1016/j.sciaf.2022.e01114>
- Jamshed, A., Birkmann, J., Feldmeyer, D., & Rana, I. A. (2020). A Conceptual Framework to Understand the Dynamics of Rural–Urban Linkages for Rural Flood Vulnerability. *Sustainability*, 12(7), 2894. <https://doi.org/10.3390/su12072894>
- Jaramillo-Gutierrez, C. A., Londoño-Pineda, A. A., & Vélez Rojas, O. A. (2021). Non-conventional anti-personnel landmines and sustainable livelihoods in Colombian rural areas. *Dynamics of Asymmetric Conflict*, 14(3), 247-258. <https://doi.org/10.1080/17467586.2020.1853192>
- Jayaweera, R., & Verma, R. (2024). Food Security: The impact of migrants and remittances in Sri Lanka. *Discover Food*, 4(1), 1-16. <https://doi.org/10.1007/s44187-023-00070-8>
- Kallmuenzer A., Kraus, S., Peters, M., Steiner, J., & Cheng, C. F. (2019). Entrepreneurship in tourism firms: A mixed-methods analysis of performance driver configurations. *Tourism Management*, 74, 319-330. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2019.04.002>
- Kapfudzaruwa, F., Kudo, S., & Hansen, M. (2018). Rural-urban Linkages and Sustainable Development. *Rural-Urban Linkages and Sustainable Development in Africa*, 1. https://www.google.com/books/edition/Rural_Urban_Linkages_and_Sustainable_Dev/AoZ0DwAAQBAJ?hl=en&gbpv=0
- Kassie, K. E., & Alemu, B. A. (2021). Does irrigation improve household's food security? The case of Koga irrigation development project in northern Ethiopia. *Food Security*, 13, 291-307. <https://doi.org/10.1007/s12571-020-01129-5>
- Kumar, H., Pandey, B. W., & Anand, S. (2019). Analyzing the impacts of forest ecosystem services on livelihood security and sustainability: a case study of Jim Corbett National Park in Uttarakhand. *International Journal of Geoheritage and Parks*, 7(2), 45-55. <https://doi.org/10.1016/j.ijgeop.2019.05.003>
- Lee, C. C., Zeng, M., & Luo, K. (2024). How does climate change affect food security? Evidence from China. *Environmental Impact Assessment Review*, 104, 107324. <https://doi.org/10.1016/j.eiar.2023.107324>
- Lerner, A. M., & Eakin, H. (2011). An obsolete dichotomy? Rethinking the rural–urban interface in terms of food security and production in the global south. *The Geographical Journal*, 177(4), 311-320. <https://doi.org/10.1111/j.1475-4959.2010.00394.x>
- Mahtta, R., Mahendra, A., & Seto, K. C. (2019). Building up or spreading out? Typologies of urban growth across 478 cities of 1 million+. *Environmental Research Letters*, 14(12), 124077. DOI 10.1088/1748-9326/ab59bf

- Manogna, R. L., & Kulkarni, N. (2024). Does the financialization of agricultural commodities impact food security? An empirical investigation. *Borsa Istanbul Review*. <https://doi.org/10.1016/j.bir.2024.01.001>
- Meijerink G. & Roza P. (2007) "The Role of Agriculture in Economic Development", Markets, Chains and Sustainable Development Strategy and Policy Series, No. 5. Stichting DLO: Wageningen. Available online at: <https://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/690>
- Mercandalli, S., Losch, B., Belebema, M. N., Bélières, J. F., Bourgeois, R., Dinbabo, M. F& Nshimbi, C. C. (2019). Rural migration in sub-Saharan Africa: Patterns, drivers and relation to structural transformation. [FAO.https://agritrop.cirad.fr/595727/1/2019_FAO_RuralMigration_WorkingPaper_EN.pdf](https://agritrop.cirad.fr/595727/1/2019_FAO_RuralMigration_WorkingPaper_EN.pdf)
- Naji, T. A., Abi Teka, M., & Alemu, E. A. (2024). The impact of watershed on household food security: A comparative analysis. *Journal of Agriculture and Food Research*, 100954. <https://doi.org/10.1016/j.jafr.2023.100954>
- Nambiar, E. S. (2019). Tamm Review: Re-imagining forestry and wood business: pathways to rural development, poverty alleviation and climate change mitigation in the tropics. *Forest Ecology and Management*, 448, 160-173. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2019.06.014>
- Ngcamu, B. S., & Chari, F. (2020). Drought influences on food insecurity in Africa: A Systematic literature review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(16), 5897. <https://doi.org/10.3390/ijerph17165897>
- Nickanor N, Crush J, Pendleton W. Migration, rural-urban linkages and food insecurity. In: Crush J, Battersby J, editors. *Rapid urbanisation, urban food deserts and food security in Africa*. Cham: Springer; 2016. p. 97–111. https://doi.org/10.1007/978-3-319-43567-1_10
- Nilsson, K., Nielsen, T. S., Aalbers, C., Bell, S., Boitier, B., Chery, J. P., ... & Zasada, I. (2014). Strategies for sustainable urban development and urban-rural linkages. *European Journal of Spatial Development*, 25-p. https://backend.orbit.dtu.dk/ws/files/89990260/Strategies_for_Sustainable_Urban_Development_and_Urban_Rural_Linkages.pdf
- Oyediran, I. O., & Olajide, O. A. (2023). Assessing food security status of rural households in North Eastern Nigeria: a comparison of methodologies. *African Journal of Food, Agriculture, Nutrition and Development*, 23(2), 22513-22533. <https://www.ajol.info/index.php/ajfand/article/view/245005>
- Ozor, N., Enete, A., & Amaechina, E. (2016). Drivers of rural–urban interdependence and their contributions to vulnerability in food systems in Nigeria—a framework. *Climate and Development*, 8(1), 83-94. <https://doi.org/10.1080/17565529.2014.998605>
- Ratnayake, S., Reid, M., Hunter, D., Larder, N., Silva, R., Kadupitiya, H., ... & Kariyawasam, C. (2023). Exploring Social-Ecological Systems for Mainstreaming Neglected and Underutilised Plant Foods: Local Solutions to Food Security Challenges in Sri Lanka. In *Neglected Plant Foods Of South Asia: Exploring and valorizing nature to feed hunger* (pp. 171-225). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-37077-9_8
- Rebotier, J. (2012). Vulnerability conditions and risk representations in Latin-America: Framing the territorializing urban risk. *Global Environmental Change*, 22(2), 391-398. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2011.12.002>
- Remilien, E., Sánchez-Hernández, M., Hernández-Salgado, J. H., Servin-Juárez, R., & Carranza-Cerda, I. (2018). Creation profiles of microenterprises in rural zones: The case of Santa Barbara Almoloya, Cholula, Puebla. *Agricultura, sociedad y desarrollo*, 15(1), 29-45. https://www.scielo.org.mx/scielo.php?pid=S1870-54722018000100029&script=sci_arttext&tlng=en
- Rosenberg, R. (1996). Microcredit interest rates. Consultative Group to Assist the Poorest Occasional Paper No. 1, Washington, DC. <https://www.cgap.org/sites/default/files/CGAP-Occasional-Paper-Microcredit-Interest-Rates-Nov-2002.pdf>
- Setiadi, R., Artiningsih, A., Sophianingrum, M., & Satriani, T. (2020). The dimension of rural-urban linkage of food security assessment: an Indonesian case study. *Asian Geographer*, 1-19. <https://doi.org/10.1080/10225706.2020.1768570>
- Shafieisabet, N., & Mirvahedi, N. (2021). The role of rural–urban linkages in perceived environmental effects of farmers for participation in sustainable food security plans. *Agriculture & Food Security*, 10(1), 1-26. <https://doi.org/10.1186/s40066-021-00317-6>
- Shah, S. M. (1974). Growth centers as a strategy for rural development: India experience. *Economic Development and Cultural Change*, 22(2), 215-228. <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/450706?journalCode=edcc>
- Smit W. Urban governance and urban food systems in Africa: examining the linkages. *Cities*. 2016;58:80–6. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2016.05.001>

- Somanje, A. N., Mohan, G., Lopes, J., Mensah, A., Gordon, C., Zhou, X., ... & Takeuchi, K. (2020). Challenges and potential solutions for sustainable urban-rural linkages in a Ghanaian context. *Sustainability*, 12(2), 507. <https://doi.org/10.3390/su12020507>
- Tabares, A., Londoño-Pineda, A., Cano, J. A., & Gómez-Montoya, R. (2022). Rural entrepreneurship: An analysis of current and emerging issues from the sustainable livelihood framework. *Economies*, 10(6), 142. <https://doi.org/10.3390/economies10060142>
- Terán-Yepez, E., & Guerrero-Mora, A. M. (2020). Teorías de emprendimiento: revisión crítica de la literatura y sugerencias para futuras investigaciones. *Revista espacios*, 41(07). <https://www.revistaespacios.com/a20v41n07/20410707.html>
- Torreggiani, D., Dall'Ara, E., & Tassinari, P. (2012). The urban nature of agriculture: Bidirectional trends between city and countryside. *Cities*, 29(6), 412-416. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2011.12.006>
- UNICEF. (2021). The state of food security and nutrition in the world 2021. <https://doi.org/10.4060/cb4474en>
- United Nations. World urbanization prospects 2018. New York: United Nations Department of Economic and Social Affairs; 2018. <https://population.un.org/wup/publications/Files/WUP2018-Report.pdf>
- Vågsholm, I., Arzoomand, N. S., & Boqvist, S. (2020). Food security, safety, and sustainability—getting the trade-offs right. *Frontiers in Sustainable Food Systems*, 16. https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fsufs.2020.00016/full?utm_source=summari
- Vinahari, R. Z. (2020, June). Analysis of Rural and Urban Household Food Security in Kendal District. In *International Conference on Regional Development* (Vol. 1, No. 1, pp. 61-66). <http://proceedings.undip.ac.id/index.php/icrd/article/view/179>
- Walo, M. T. (2016). Bridging the rural-urban divide for local economic development in Nekemte and its hinterlands, Oromia, Ethiopia. *Journal of Agriculture, Food Systems, and Community Development*, 6(4), 125-143. <https://doi.org/10.5304/jafscd.2016.064.012>
- WFP. (2021b). Food Assistance for Assets. Retrieved October 11 2021, from https://www.wfp.org/food-assistance-forassets?_ga=2.266288263.949687160.1627147440-798911076.1618844720
- World Bank. Urban Development. 2020. Available online (accessed on 15 October 2021). : <https://www.worldbank.org/en/topic/urbandevelopment/overview#1>
- Zazo-Moratalla, A., Troncoso-González, I., & Moreira-Muñoz, A. (2019). Regenerative food systems to restore urban-rural relationships: insights from the concepción metropolitan area foodshed (Chile). *Sustainability*, 11(10), 2892. <https://doi.org/10.3390/su11102892>
- Zezza, A., & Tasciotti, L. (2010). Urban agriculture, poverty, and food security: Empirical evidence from a sample of developing countries. *Food policy*, 35(4), 265-273. <https://doi.org/10.1016/j.foodpol.2010.04.007>
- Zimmer, A., Guido, Z., Davies, J., Joshi, N., Chilenga, A., & Evans, T. (2022). Food systems and rural-urban linkages in African secondary cities. *Urban Transformations*, 4(1), 1-23. <https://doi.org/10.1186/s42854-022-00042-8>